

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
VERICA TRSTENJAK
prednesené 22. septembra 2011¹

Obsah

I — Úvod	I - 13911
II — Právny rámec	I - 13913
A — Právo EÚ	I - 13913
1. Charta základných práv	I - 13913
2. Protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo	I - 13915
3. Sekundárne právo	I - 13916
a) Nariadenie č. 343/2003	I - 13917
b) Smernica 2001/55	I - 13921
c) Smernica 2003/9	I - 13921
d) Smernica 2004/83	I - 13922
e) Smernica 2005/85	I - 13923
B — Medzinárodné právo	I - 13923
1. Ženevský dohovor	I - 13923
2. Európsky dohovor o ľudských právach	I - 13923
III — Skutkový stav a návrh na začatie prejudiciálneho konania	I - 13924
IV — Konanie pred Súdny dvorom	I - 13927

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

V —	Tvrdenia účastníkov konania	I - 13927
VI —	Právne posúdenie	I - 13930
A —	Prvá otázka	I - 13930
B —	Druhá, tretia a štvrtá otázka	I - 13935
1.	Azylové opatrenia v sekundárnom práve a ich vzťah k Charte základných práv, Ženevskému dohovoru a EDĽP	I - 13935
a)	Splnomocňujúci právny základ v primárnom práve	I - 13935
b)	Smernice 2001/55, 2003/9, 2004/83 a 2005/85	I - 13936
c)	Nariadenie č. 343/2003	I - 13937
d)	Predbežný záver	I - 13939
2.	Preťaženie gréckeho azylového systému	I - 13940
3.	Posúdenie preťaženia azylových systémov členských štátov v súvislosti s uplatňovaním nariadenia č. 343/2003	I - 13942
a)	Štvrtá otázka: Povinnosť vykonať právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 v prípade, ak by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv	I - 13943
i)	Problém vážneho nebezpečenstva porušenia základných práv v prípade odovzdania žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný	I - 13943
ii)	Povinnosť prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003	I - 13945
iii)	Predbežný záver	I - 13948

b) Druhá a tretia otázka: Použitie nevyvrátiteľných domnienok v súvislosti s výkonom práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003	I - 13948
C — Piata otázka: Vzťah medzi ochranou žiadateľov o azyl podľa Charty základných práv a ich ochranou podľa EDLP	I - 13951
D — Šiesta otázka: Súdne preskúmanie dodržiavania Ženevského dohovoru a EDLP v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003	I - 13954
1. Článok 47 ods. 1 Charty základných práv a nebezpečenstvo porušenia Ženevského dohovoru alebo EDLP po odovzdaní žiadateľa o azyl podľa nariadenia č. 343/2003	I - 13955
2. Nezlučiteľnosť nevyvrátiteľnej právnej domnienky, že žiadateľ o azyl nebude v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, vystavený nebezpečenstvu vyhostenia do iného štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom a s EDLP, s článkom 47 Charty základných práv	I - 13957
E — Siedma otázka	I - 13959
VII — Návrh	I - 13962

I — Úvod

1. Jednou z najväčších výziev tvorby spoločného európskeho azylového systému je vytvoriť spravodlivé, ale tiež efektívne rozdelenie záťaže azylových systémov členských

štátov Európskej únie (EÚ) spojenej s prístahovateľstvom. Svedčí o tom aj tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby objasnil, akým spôsobom preťaženie azylového systému členského štátu ovplyvňuje pravidlá EÚ týkajúce sa určenia členských štátov zodpovedných za žiadosti o azyl podané v Európskej únii.

2. Kritériá na určenie členského štátu zodpovedného za žiadosť o azyl podanú v Európskej únii sú stanovené v nariadení Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúcom kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov.² Podstatnou črtou systému rozdelenia zodpovedností v azylových veciach zavedeného týmto nariadením je, že za každú žiadosť o azyl podanú v Európskej únii je zásadne zodpovedný iba jeden členský štát. Ak štátny príslušník tretej krajiny požiadal o azyl v členskom štáte, ktorý nie je primárne zodpovedný za posúdenie tejto žiadosti podľa nariadenia č. 343/2003, toto nariadenie upravuje mechanizmy na odovzdanie žiadateľa o azyl členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný.

3. Vzhľadom na súčasnú krízu gréckeho azylového systému však pre ostatné členské štáty vzniká otázka, či možno žiadateľov o azyl odovzdať do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003 na účely posúdenia ich žiadosti o azyl, ak nemožno zaručiť, že s týmito žiadateľmi o azyl sa bude zaobchádzať a ich žiadosti budú v Grécku posúdené v súlade s Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta základných práv“) a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP). Keďže článok 3 ods. 2 nariadenia

č. 343/2003 priznáva členským štátom právo, odchylné od všeobecných pravidiel o zodpovednosti, prevziať posúdenie žiadosti o azyl podanej na ich území namiesto členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, vzniká tiež otázka, či sa právo členských štátov prevziať zodpovednosť za posúdenie môže zmeniť na povinnosť prevziať zodpovednosť za posúdenie, ak existuje riziko, že v prípade, ak bude žiadateľ o azyl odovzdaný členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný, budú porušené jeho základné práva a ľudské práva.

4. Vnútroštátny súd musí rozhodnúť o týchto otázkach v konaní vo veci samej, v ktorom afganský žiadateľ o azyl napáda svoje vrátenie zo Spojeného kráľovstva do Grécka. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či a ak áno, za akých okolností Spojené kráľovstvo môže byť podľa práva EÚ v prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, povinné samo prevziať zodpovednosť za posúdenie žiadosti o azyl, hoci za posúdenie je podľa nariadenia č. 343/2003 primárne zodpovedné Grécko.

5. Keďže Charta základných práv má v tejto súvislosti mimoriadny význam, vnútroštátny súd tiež žiada o objasnenie obsahu a pôsobnosti Protokolu (č. 30) o uplatňovaní Charty

2 — Ú. v. EÚ L 50, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 109.

základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo.

II — Právny rámec

A — Právo EÚ

6. Pri zodpovedaní položených otázok je tiež potrebné vziať do úvahy rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva M.S.S. v. Belgicko a Grécko³ – ktorý bol vydaný po podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania – v ktorom Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že odovzdanie afganského žiadateľa o azyl z Belgicka do Grécka predstavovalo porušenie článku 3 a článku 13 EDLP zo strany Belgicka.

1. Charta základných práv

8. Článok 1 Charty základných práv nazvaný „Ľudská dôstojnosť“ stanovuje:

„Ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí sa rešpektovať a ochraňovať.“

9. Článok 4 Charty základných práv nazvaný „Zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu“ stanovuje:

„Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

10. Článok 18 Charty základných práv nazvaný „Právo na azyl“ stanovuje:

„Právo na azyl sa zaručuje dodržiavaním pravidiel Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 a Protokolu z 31. januára 1967 týkajúcich sa postavenia utečencov a v súlade so Zmluvou

7. Prejednávaná vec navyše úzko súvisí s vecou M.E. a i., C-493/10, v ktorej prednesiem svoje návrhy v ten istý deň ako v prejednáwanej veci. Ústrednou otázkou vo veci M.E. a i. je odovzdanie žiadateľov o azyl z Írska do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003 a uvedená vec bola uznesením predsedu Súdneho dvora spojená s prejednávanou vecou na účely písomnej časti konania a vyhlásenia rozsudku. V záujme prehľadnosti však v prejednáwanej veci a vo veci M.E. a i. prednesiem samostatné návrhy.

3 — Rozsudok z 21. januára 2011, stažnosť č. 30696/09.

o Európskej únii a so Zmluvou o fungovaní Európskej únie.“

11. Článok 19 Charty základných práv nazvaný „Ochrana v prípade vysťahovania, vyhostenia alebo extradície“ stanovuje:

„1. Hromadné vyhostenie je zakázané.

2. Nikto nesmie byť vysťahovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

12. Článok 47 Charty základných práv nazvaný „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“ stanovuje:

„Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky, v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.“

13. Článok 51 Charty základných práv nazvaný „Rozsah pôsobnosti“ stanovuje:

„1. Ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

2. Táto charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách.“

14. Článok 52 Charty základných práv nazvaný „Rozsah a výklad práv a zásad“ stanovuje:

„1. Akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu

týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

2. Práva uznané v tejto charte, ktoré sú predmetom ustanovení zmlúv, sa vykonávajú za podmienok a v medziach vymedzených týmito zmluvami.

3. V rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.

...

7. Súdny Únie a členských štátov náležite prihliadajú na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade tejto charty.“

2. Protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo

15. Protokol č. 30 o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie (ďalej len „Protokol č. 30“) má dva články, ktoré znejú takto:

„Článok 1

1. Chartou sa nerozširuje možnosť Súdneho dvora Európskej únie, ani iného súdu či súdneho orgánu Poľska alebo Spojeného kráľovstva, aby určil, či sú zákony, iné právne predpisy či administratívne ustanovenia, postupy alebo konanie Poľska alebo Spojeného kráľovstva v súlade so základnými právami, slobodami a zásadami, ktoré opätovne potvrdzuje.

2. Predovšetkým, a aby sa vyhlo akýmkoľvek pochybnostiam, žiadne ustanovenie hlavy IV Charty nevytvára práva, ktorých je možné sa súdne domáhať, uplatniteľné v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve okrem prípadov, keď sú tieto práva ustanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch Poľska alebo Spojeného kráľovstva.

Článok 2

17. V rámci opatrení na vykonanie záverov z Tampere bolo prijaté toto nariadenie a tieto smernice:⁴

V rozsahu, v ktorom akékoľvek ustanovenie tejto Charty odkazuje na vnútroštátne právne predpisy a postupy, sa toto ustanovenie v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve uplatňuje len v rozsahu, v akom sa práva či zásady, ktoré obsahuje, uznávajú v právnych predpisoch či postupoch Poľska alebo Spojeného kráľovstva.“

— nariadenie č. 343/2003,

— smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov,⁵

3. Sekundárne právo

— smernica Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl,⁶

16. Európska rada sa na svojom mimoriadnom zasadnutí v Tampere 15. a 16. októbra 1999 dohodla na postupnom vytvorení spoločného európskeho azylového systému založeného na úplnom a komplexnom uplatňovaní Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov zmeneného a doplneného Newyorským protokolom z 31. januára 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“), čím potvrdila zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a zabezpečila, aby nikto nebol opätovne vystavený prenasledovaniu. Na tomto mimoriadnom zasadnutí Európska rada tiež uznala potrebu dosiahnuť dohodu v otázke dočasnej ochrany vysídlencov na základe solidarity medzi členskými štátmi.

— smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez

4 — Okrem nariadenia a smerníc, ktoré sú tu spomenuté, existuje mnoho ďalších aktov sekundárneho práva, ktoré sa týkajú vytvárania spoločného azylového systému, politiky legálneho prisťahovalectva a boja proti ilegálnemu prisťahovalectvu, ako napríklad nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 439/2010 z 19. mája 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky podporný úrad pre azyl (Ú. v. EÚ L 132, s. 11), a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, s. 98).

5 — Ú. v. ES L 212, s. 12; Mim. vyd. 19/004, s. 162.

6 — Ú. v. EÚ L 31, s. 18; Mim. vyd. 19/006, s. 101.

štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany,⁷

20. Článok 3 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

- smernica Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca.⁸

„1. Členské štáty posúdia žiadosť každého príslušníka tretej krajiny, ktorý podá žiadosť na hranici alebo na ich území ktorémukoľvek z nich. Žiadosť posúdi jeden členský štát, a to ten, ktorý je podľa kritérií stanovených v kapitole II[1] označený ako zodpovedný.

18. Toto nariadenie a tieto smernice obsahujú ďalej uvedené ustanovenia.

a) Nariadenie č. 343/2003

2. Bez ohľadu na ods. 1 môže každý členský štát posúdiť žiadosť o azyl, ktorú mu podal štátny príslušník tretej krajiny, dokonca aj keď mu podľa kritérií stanovených v tomto nariadení neprislúcha zodpovednosť za takéto posúdenie. V takomto prípade sa tento členský štát stane zodpovedným členským štátom v zmysle tohto nariadenia a prevezme záväzky súvisiace s takouto zodpovednosťou. Keď to je potrebné, informuje predtým zodpovedný členský štát, členský štát, ktorý vedie konanie na určenie zodpovedného členského štátu, alebo členský štát, ktorý bol dožiadaný, aby prevzal žiadateľa, alebo ho vrátil.

19. Nariadenie č. 343/2003 stanovuje v článku 1 kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov.

3. Každý členský štát si podľa svojich vnútroštátnych právnych predpisov ponechá právo poslať žiadateľa o azyl do tretej krajiny v súlade s ustanoveniami Ženevského dohovoru.

7 — Ú. v. EÚ L 304, s. 2; Mim. vyd. 19/007, s. 96.

8 — Ú. v. EÚ L 326, s. 13.

4. Žiadateľ o azyl je písomne informovaný o uplatňovaní tohto nariadenia, jeho lehotách a účinkoch v jazyku, o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumie.“

2. Členský štát zodpovedný podľa týchto kritérií sa určí na základe situácie existujúcej vtedy, ak [vtedy, keď – *neoficiálny preklad*] žiadateľ o azyl po prvýkrát podal svoju žiadosť o azyl v členskom štáte.“

21. Článok 4 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Postup určovania členského štátu zodpovedného podľa tohto nariadenia sa začne čo najskôr po tom, ako je členskému štátu prvýkrát podaná žiadosť o azyl.

2. Žiadosť o azyl sa považuje za podanú, akonáhle je príslušným orgánom dotknutého členského štátu doručené tlačivo podané žiadateľom o azyl alebo správa, ktorú vypracovali orgány. Ak žiadosť nie je podaná písomne, čas, ktorý uplynie medzi vyhlásením úmyslu a prípravou správy, by mal byť čo najkratší.

...

22. Článok 5 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Kritériá na určenie zodpovedného členského štátu sa použijú v takom poradí, v akom sú ustanovené v tejto kapitole.

23. Článok 10 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Keď sa zistí na základe dôkazu alebo indície, ako sú opísané v dvoch zoznamoch uvedených v článku 18 ods. 3, vrátane údajov uvedených v kapitole III nariadenia (ES) č. 2725/2000, že žiadateľ o azyl protiprávne prekročil hranicu do členského štátu po súši, mori alebo letecky po príchode z tretej krajiny, za posúdenie žiadosti o azyl je zodpovedný členský štát, do ktorého takto vstúpil. Táto povinnosť končí po 12 mesiacoch odo dňa, kedy sa uskutočnilo takéto protiprávne prekročenie hranice.

2. Ak členský štát nemôže, alebo už ďalej nemôže byť zodpovedný podľa ods. 1 a keď sa zistí na základe dôkazu alebo indície, ako sú opísané v dvoch zoznamoch uvedených v článku 18 ods. 3, že žiadateľ o azyl – ktorý vstúpil na územia členských štátov protiprávne, alebo okolnosti vstupu ktorého nie je možné zistiť – v čase podania žiadosti už predtým nepretržite žil po dobu najmenej

piatich mesiacov v členskom štáte, za posúdenie žiadosti o azyl je zodpovedný tento štát.

b) ukončiť posúdenie žiadosti o azyl;

...

Ak žiadateľ o azyl žil počas obdobia najmenej piatich mesiacov v niekoľkých členských štátoch, za posúdenie žiadosti o azyl je zodpovedný ten členský štát, na ktorého území žil prevažnú časť tohto obdobia.“

3. Povinnosti špecifikované v ods. 1 skončia, keď štátny príslušník tretej krajiny opustí územie členského štátu najmenej na tri mesiace, ak tento štátny príslušník tretej krajiny nie je držiteľom platného povolenia na pobyt vydaného zodpovedným členským štátom.

24. Článok 13 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

...“

„Keď nie je možné určiť žiaden členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl na základe kritérií vymenovaných v tomto nariadení, je prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť o azyl podaná, zodpovedný za jej posúdenie.“

26. Článok 17 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

25. Článok 16 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Ak členský štát, ktorému bola podaná žiadosť o azyl, považuje iný členský štát za zodpovedný za posúdenie tejto žiadosti, môže čo najrýchlejšie a v každom prípade do troch mesiacov od dátumu podania žiadosti v zmysle článku 4 ods. 2 vyzvať tento iný členský štát, aby prevzal žiadateľa.

„1. Členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl podľa tohto nariadenia je povinný:

Ak dožiadanie o prevzatie nie je podané v lehote do troch mesiacov, zodpovednosť za posúdenie žiadosti o azyl pripadne tomu štátu, v ktorom bola žiadosť podaná.

a) prevziať za podmienok ustanovených v článkoch 17 až 19 žiadateľa o azyl, ktorý podal žiadosť v inom členskom štáte;

...“

27. Článok 18 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Dožiadaný členský štát vykoná potrebné kontroly a vynesie rozhodnutie o dožiadaní o prevzatie žiadateľa do dvoch mesiacov od dátumu obdržania dožiadania.

...

7. Nekonanie v dvojmesačnej lehote uvedenej v ods. 1 a v jednomesačnej lehote uvedenej v ods. 6 sa rovná akceptovaniu dožiadania a ukladá povinnosť prevziať danú osobu, ako aj zabezpečiť náležité dojednania pre jej príchod.“

28. Článok 19 nariadenia č. 343/2003 stanovuje:

„1. Keď dožiadaný členský štát akceptuje, že má prevziať žiadateľa, členský štát, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl, oznámi žiadateľovi rozhodnutie o tom, že neposúdi žiadosť, a o povinnosti odovzdať žiadateľa do zodpovedného štátu.

2. V rozhodnutí uvedenom v ods. 1 sa uvedú dôvody, na ktorých sa zakladá. Obsahuje podrobné údaje o lehotách na uskutočnenie odovzdania, a ak to je potrebné, obsahuje

informácie o mieste a čase, v ktorom sa má žiadateľ dostaviť, ak cestuje do zodpovedného členského štátu vlastnou dopravou. Voči tomuto rozhodnutiu sa je možné odvolať alebo ho je možné preskúmať. Odvolaním ani preskúmaním sa nepozastaví vykonávanie odovzdania, pokiaľ súdy alebo príslušné orgány nerozhodnú inak v každom konkrétnom prípade, ak to vnútroštátne právne predpisy umožňujú.

3. Odovzdanie žiadateľa z členského štátu, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl, zodpovednému členskému štátu sa uskutoční v súlade s vnútroštátnym právom prvého členského štátu po porade medzi dotknutými členskými štátmi, akonáhle to je prakticky možné a najneskôr do šiestich mesiacov od akceptovania dožiadania o prevzatie alebo rozhodnutia o odvolaní alebo preskúmaní, ak sa pripúšťa odkladný účinok.

...

4. Ak sa odovzdanie neuskutoční v lehote šiestich mesiacov, zodpovednosť prípadne členskému štátu, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl. Táto lehota sa môže predĺžiť najviac na jeden rok, ak sa odovzdanie nemohlo uskutočniť kvôli uväzneniu, alebo najviac na osemnásť mesiacov, ak sa žiadateľ o azyl skrýva.

...”

b) Smernica 2001/55

týka návratu a opatrení po skončení dočasnej ochrany. Kapitola VI sa týka rozdelenia povinností a zodpovednosti medzi členské štáty v duchu solidarity v rámci Európskej únie.

29. Podľa článku 1 cieľom smernice 2001/55 je stanoviť minimálne štandardy pre poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb z tretích krajín, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny pôvodu, a podporovať rovnováhu úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní a znášaní dôsledkov prijatia takýchto osôb.

c) Smernica 2003/9

30. Podľa článku 2 písm. a) smernice 2001/55 „dočasná ochrana“ je postup výnimočného charakteru na to, aby v prípade hromadného prílevu alebo bezprostredne hroziaceho hromadného prílevu vysídlených osôb z tretích krajín, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny pôvodu, bola takýmto osobám poskytnutá okamžitá a dočasná ochrana, najmä ak existuje riziko, že azylový systém nebude schopný zvládnuť takýto prílev bez nepriaznivých účinkov na jeho efektívne fungovanie, v záujme osôb, ktorých sa to týka, a ostatných osôb, ktoré žiadajú o ochranu.

32. Článok 1 stanovuje, že účelom smernice 2003/9 je ustanoviť minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl v členských štátoch.

31. Kapitola II smernice 2001/55 obsahuje ustanovenia o trvaní a realizácii dočasnej ochrany. Kapitola III sa týka povinností členských štátov voči osobám požívajúcim dočasnú ochranu. Kapitola IV smernice upravuje prístup k azylovému konaniu v súvislosti s dočasnou ochranou. Kapitola V smernice sa

33. Minimálne normy stanovené v smernici 2003/9 sa týkajú informačných povinností členských štátov voči žiadateľom o azyl (článok 5), poskytovania dokumentácie žiadateľom o azyl (článok 6), pobytu a slobody pohybu žiadateľov o azyl (článok 7), zlučovania rodín žiadateľov o azyl (článok 8), školskej dochádzky a vzdelávania maloletých osôb (článok 10), prístupu žiadateľov o azyl na trh práce (článok 11), odbornej prípravy (článok 12) a materiálnych prijímacích podmienok a zdravotnej starostlivosti o žiadateľov o azyl (článok 13 a nasl.).

34. Článok 21 smernice 2003/9 nazvaný d) Smernica 2004/83 „Odvolania“ stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa voči zamietavým rozhodnutiam týkajúce sa poskytnutia výhod podľa tejto smernice alebo rozhodnutiam prijatým podľa článku 7, ktoré individuálne ovplyvnia žiadateľov o azyl, bolo možné odvolať v rámci postupov ustanovených vo vnútroštátnom práve. Možnosť podať odvolanie alebo žiadosť o posúdenie rozhodnutia pred súdnym orgánom by sa mala zaručiť aspoň ako posledná inštancia.

2. V takýchto prípadoch sa musia vo vnútroštátnom práve ustanoviť postupy prístupu k právnej pomoci.“

35. Podľa článku 23 smernice 2003/9 členské štáty musia s náležitým ohľadom na svoje ústavné systémy zabezpečiť, aby sa zaviedlo príslušné usmerňovanie, monitorovanie a kontrola úrovne prijímacích podmienok. Podľa článku 24 ods. 2 členské štáty musia prideliť zdroje, ktoré sú potrebné v súvislosti s vnútroštátnymi právnymi predpismi prijatými na vykonávanie tejto smernice.

36. Podľa článku 1 smernice 2004/83 účelom tejto smernice je stanoviť minimálne ustanovenia pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo ako osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany.

37. Kapitoly II, III a V smernice 2004/83 obsahujú súbor pravidiel a kritérií týkajúcich sa posudzovania žiadostí o priznanie postavenia utečenca alebo o priznanie postavenia doplnkovej ochrany a oprávnenia štátnych príslušníkov tretích krajín ako utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu. Kapitola IV obsahuje po prvé ustanovenie, podľa ktorého členské štáty musia priznať postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorá je oprávnená ako utečenec v súlade s kapitolami II a III (článok 13). Po druhé táto kapitola stanovuje podrobné pravidlá o zrušení, ukončení alebo odmietnutí obnovenia postavenia utečenca (článok 14). Kapitola VI obsahuje relevantné pravidlá o priznaní postavenia doplnkovej ochrany (článok 18) a o zrušení, ukončení alebo odmietnutí obnovenia postavenia doplnkovej ochrany (článok 19). Kapitola VII stanovuje obsah medzinárodnej ochrany, vrátane ochrany pred vyhodením alebo vrátením (článok 21). Kapitola VIII upravuje otázky administratívnej spolupráce. Podľa článku 36 členské štáty musia okrem iného zaistiť, aby

orgány a iné organizácie vykonávajúce túto smernicu dostali potrebné školenie.

postavenia utečenca sú obsiahnuté v kapitole III smernice, ktorá tiež zavádza pojem bezpečnej tretej krajiny (článok 27) a pojem bezpečnej krajiny pôvodu (článok 31). Kapitola V zahŕňa pravidlá o práve žiadateľov o azyl na účinný opravný prostriedok (článok 39).

e) Smernica 2005/85

B — Medzinárodné právo

38. Podľa článku 1 smernice 2005/85 účelom tejto smernice je stanoviť minimálne štandardy pre konanie členských štátov o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca.

1. Ženevský dohovor

39. Podľa článku 3 ods. 1 smernice 2005/85 sa táto smernica uplatňuje na všetky žiadosti o azyl podané na území členských štátov, vrátane hraníc a tranzitných zón, a na odňatie postavenia utečenca. Článok 4 ods. 1 prvý pododsek stanovuje, že členské štáty musia určiť pre všetky konania rozhodujúci orgán, ktorý bude zodpovedný za príslušné preskúmanie žiadostí v súlade s touto smernicou.

41. Podľa článku 33 ods. 1 Ženevského dohovoru žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice území, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.

2. Európsky dohovor o ľudských právach

40. Základné zásady, na ktorých sú založené tieto konania, a záruky, ktoré sa musia v tejto súvislosti poskytnúť žiadateľom o azyl, sú stanovené v kapitole II smernice 2005/85. Osobitné pravidlá o konaniach o priznanie

42. Podľa článku 3 EDLP nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

43. Podľa článku 13 EDLP každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

III — Skutkový stav a návrh na začatie pre-judiciálneho konania

44. V konaní vo veci samej musí vnútroštátny súd rozhodnúť o odvolaní, ktoré podal afganský žiadateľ o azyl (ďalej len „odvolateľ v konaní vo veci samej“) proti rozhodnutiu High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Division (Administrative Court) (ďalej len „Administrative Court“), ktorým odvolateľ v konaní vo veci samej napáda svoje odovzdanie zo Spojeného kráľovstva do Grécka. Odporca v konaní vo veci samej – Secretary of State for the Home Department – je ministrom zodpovedným za oblasť prisťahovalectva a azylu v Spojenom kráľovstve.

45. Odvolateľ v konaní vo veci samej na svojej ceste z Afganistanu do Spojeného kráľovstva prechádzal okrem iných krajín aj Gréckom, kde bol 24. septembra 2008 zaistený a boli mu odobraté odtlačky prstov. V Grécku o udeľenie azylu nepožiadaval. Po tom, ako bol v tomto členskom štáte umiestnený v zariadení pre cudzincov, mu bola uložená povinnosť opustiť Grécko do 30 dní a následne bol vyhostený

do Turecka. Po tom, ako ušiel zo zariadenia pre cudzincov v Turecku, sa mu podarilo dostať sa do Spojeného kráľovstva, kde pricestoval 12. januára 2009 a požiadaval tam v ten istý deň o azyl.

46. Dňa 1. apríla 2009 Secretary of State požiadal Grécko podľa nariadenia č. 343/2003 o prevzatie odvolateľa v konaní vo veci samej. Po tom, ako grécke orgány nekonali v rámci lehoty stanovenej nariadením č. 343/2003, vychádzalo sa z toho, že Grécko prevzalo zodpovednosť za posúdenie žiadosti podľa tohto nariadenia.

47. Odvolateľ v konaní vo veci samej bol 30. júla 2009 informovaný o tom, že 6. augusta 2009 bude presunutý do Grécka. Dňa 31. júla 2009 Secretary of State informoval odvolateľa v konaní vo veci samej o rozhodnutí prijatom podľa zákona o azyle a prisťahovalectve (posudzovaní žiadateľov a o iných otázkach) z roku 2004 [Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc.) Act 2004], ktorým bolo osvedčené, že jeho tvrdenie, že jeho odsun do Grécka by porušoval jeho práva podľa EDLP, je zjavne nedôvodné. Účinkom tohto rozhodnutia bolo, že odvolateľ v konaní vo veci samej sa podľa vnútroštátneho práva už nemal právo odvolať proti rozhodnutiu o svojom odsune do Grécka, hoci inak by toto právo mal.

48. Odvolateľ v konaní vo veci samej bol po svojej neúspešnej žiadosti, aby Secretary of State prijal zodpovednosť za rozhodnutie o jeho žiadosti o azyl podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 okrem iného z dôvodu,

že v prípade jeho vrátenia do Grécka by boli porušené jeho základné práva podľa práva EÚ, 4. augusta 2009 informovaný o tom, že Secretary of State ponecháva v platnosti rozhodnutie o jeho odsune do Grécka.

49. Dňa 6. augusta 2009 podal odvolateľ v konaní vo veci samej návrh na súdne preskúmanie rozhodnutia, ktorým bolo osvedčené, že jeho nárok podľa EDĽP je nedôvodný, a rozhodnutia o jeho odsune do Grécka. V dôsledku podania tohto návrhu Secretary of State zrušil pokyny, ktoré boli vydané na účely jeho odsunu do Grécka.

50. Vzhľadom na význam otázok, ktoré v prejednávanej veci vznikli, Administrative Court 14. októbra 2009 pripustil návrh odvolateľa v konaní vo veci samej na súdne preskúmanie, pričom rozhodol, že jeho prípad by sa mal stať vzorovým prípadom v Anglicku a Walese v oblasti odsunov do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003.

51. Rozsudkom z 31. marca 2010 Administrative Court zamietol návrh odvolateľa v konaní vo veci samej, ale vzhľadom na všeobecný význam otázok, ktoré v prejednávanej veci vznikli, mu priznal právo podať odvolanie na vnútroštátny súd.

52. Vnútroštátny súd dospel k záveru, že posúdenie odvolania vyvoláva zásadné otázky týkajúce sa pôsobnosti článku 3 nariadenia č. 343/2003 a vplyvu práv, ktorých sa odvolateľ v konaní vo veci samej domáha na základe Charty základných práv a medzinárodných dohovorov, akým je EDĽP, na tento článok.

53. Za týchto okolností vnútroštátny súd prerušil konanie vo veci samej a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Patrí rozhodnutie prijaté členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia Rady č. 343/2003 (ďalej len ‚nariadenie‘) o tom, či má posúdiť žiadosť o azyl, ktorá nie je v jeho právomoci podľa kritérií stanovených v kapitole III nariadenia, do pôsobnosti práva EÚ na účely článku 6 Zmluvy o Európskej únii a/alebo článku 51 Charty základných práv Európskej únie?

V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

2. Je povinnosť členského štátu dodržiavať základné práva EÚ (vrátane práv stanovených v článkoch 1, 4 a 18, článku 19 ods. 2 a článku 47 Charty) splnená, ak

tento štát odsunie žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je podľa článku 3 ods. 1 [nariadenia č. 343/2003] v spojení s kritériami stanovenými v kapitole III [tohto] nariadenia označený ako zodpovedný štát, bez ohľadu na situáciu v zodpovednom štáte?

v článkoch 1, 4 a 18, článku 19 ods. 2 a/ alebo článku 47 Charty, a/alebo nebezpečenstvo, že minimálne normy stanovené v smerniciach sa v jeho prípade nebudú uplatňovať?

3. Konkrétne, bráni povinnosť dodržiavať základné práva EÚ uplatneniu nevyvráteniteľnej domnienky, ktorá spočíva v tom, že zodpovedný štát bude dodržiavať i) základné práva žiadateľa podľa práva EÚ a/alebo ii) minimálne normy stanovené smernicami 2003/9/ES (ďalej len „smernica o prijímaní“); 2004/83/ES (ďalej len „smernica o oprávnení“) a/alebo 2005/85/ES (ďalej len „smernica o konaní“) (spolu ďalej len „smernice“)?
4. Subsidiárne, je členský štát povinný podľa práva EÚ, a ak áno, za akých okolností, vykonávať právomoc podľa článku 3 ods. 2 nariadenia posúdiť a prevziať zodpovednosť za žiadosť, ak by presun do zodpovedného štátu spôsobil žiadateľovi nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv, konkrétne práv stanovených
5. Je rozsah ochrany, ktorú poskytujú všeobecné zásady práva EÚ a najmä práva stanovené v článkoch 1, 18 a 47 Charty osobe, na ktorú sa vzťahuje nariadenie, širší ako rozsah ochrany, ktorú poskytuje článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „Dohovor“)?
6. Je ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého má súd na účely rozhodnutia o tom, či osoba môže byť zákonne presunutá do iného členského štátu podľa nariadenia, považovať tento členský štát za štát, z ktorého osoba nebude vyhostená do iného štátu v rozpore s právami, ktoré jej vyplývajú z Dohovoru alebo z Dohovoru z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 týkajúcich sa právneho postavenia utečencov, v súlade s právami stanovenými v článku 47 Charty?
7. Keďže predchádzajúce otázky vznikli v súvislosti s povinnosťami Spojeného kráľovstva, sú odpovede na druhú až štvrtú otázku v akomkoľvek smere iné,

pretože sa zohľadňuje Protokol (č. 30) o uplatňovaní Charty na Poľsko a Spojené kráľovstvo?“

IV — Konanie pred Súdny dvorom

54. Návrh na začatie prejudiciálneho konania z 12. júla 2010 bol podaný do kancelárie Súdneho dvora 18. augusta 2010. Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd podľa článku 104b ods. 1 rokovacieho poriadku navrhol, aby bol tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v rámci naliehavého konania. Uznesením predsedu Súdneho dvora z 1. októbra 2010 bol tento návrh zamietnutý.

55. Uznesením predsedu Súdneho dvora z 9. novembra 2010 boli veci C-411/10 a C-493/10 spojené na účely písomnej časti konania a uznesením predsedu Súdneho dvora zo 16. mája 2011 boli spojené na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku.

56. V písomnej časti konania predložil pripomienky odvolateľ v konaní vo veci samej, Amnesty International Limited a AIRE (Advice on Individual Rights in Europe) Centre, Vysoký komisár Organizácie spojených národov pre utečencov a Equality and Human Rights Commission ako vedľajší účastníci konania vo veci samej a Belgické

kráľovstvo, Spolková republika Nemecko, Fínska republika, Francúzska republika, Helénska republika, Írsko, Talianska republika, Holandské kráľovstvo, Rakúska republika, Poľská republika, Spojené kráľovstvo, Česká republika, Švajčiarska konfederácia a Európska komisia. Zástupcovia odvolateľa v konaní vo veci samej, Amnesty International Limited a AIRE (Advice on Individual Rights in Europe) Centre, Vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov a Equality and Human Rights Commission, Slovinskej republiky, Francúzskej republiky, Helénskej republiky, Írska, Holandského kráľovstva, Poľskej republiky, Spojeného kráľovstva a Komisie sa zúčastnili na pojednávaní konanom 28. júna 2011.

V — Tvrdenia účastníkov konania

57. Na prvú otázku, ktorou sa vnútroštátny súd pýta, či rozhodnutie prijaté členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 o posúdení žiadosti o azyl patrí do pôsobnosti práva EÚ, je potrebné odpovedať kladne podľa názoru *Komisie, fínskej, francúzskej a holandskej vlády, odvolateľa v konaní vo veci samej, Vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov, Amnesty International Limited a AIRE Centre*, ako aj *Equality and Human Rights Commission*. Aj podľa názoru *rakúskej vlády* sa na rozhodnutie členského štátu o výkone jeho práva sám prevziať zodpovednosť za

posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 vzťahujú základné práva EÚ.

že výkon voľnej úvahy podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 sa má považovať za „vykonávanie práva Únie“ v zmysle prvej vety článku 51 ods. 1 Charty základných práv.

58. Na druhej strane podľa názoru *írskej a talianskej vlády, vlády Spojeného kráľovstva a belgickej vlády* rozhodnutie o výkone práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 nepatrí do pôsobnosti práva EÚ. *Belgická vláda* však svoje tvrdenie značne špecifikuje tým, že poukazuje na to, že odovzdanie žiadateľa o azyl členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003, patrí do pôsobnosti práva EÚ.

59. Pri zodpovedaní prvej otázky *česká vláda* rozlišuje prípad, keď členský štát vykoná právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, a prípad, keď toto právo nevykoná. Iba rozhodnutie o výkone práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 patrí do pôsobnosti práva EÚ. Na druhej strane nevykonanie práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nepatrí do pôsobnosti práva EÚ.

60. *Nemecká vláda* sa k prvej otázke výslovne nevyjadruje a odpovedá na ostatné otázky pre prípad, ak by Súdny dvor dospel k záveru,

61. Pri zodpovedaní druhej, tretej a štvrtej otázky Komisia, fínska, francúzska, nemecká a holandská vláda, vláda Spojeného kráľovstva⁹ a belgická vláda, odvolateľ v konaní vo veci samej a Vysoký komisár Organizácie spojených národov pre utečencov v podstate zastávajú názor, že v kontexte uplatňovania nariadenia č. 343/2003 možno vychádzať z vyvrátenej domnienky, že členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl bude konať v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom. Pokiaľ by sa však v konkrétnom prípade preukázalo, že odovzdanie žiadateľa o azyl členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný, a zaobchádzanie so žiadateľom o azyl v tomto členskom štáte by porušovalo práva zakotvené v Charte základných práv, odovzdávajúci členský štát je podľa názoru Komisie, fínskej, francúzskej a belgickej vlády a vlády Spojeného kráľovstva, odvolateľa v konaní vo veci samej, Vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov, Amnesty International Limited a AIRE Centre povinný vykonať svoje právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

⁹ — Vláda Spojeného kráľovstva odpovedala na ostatné otázky pre prípad, ak by Súdny dvor v rozpore s jej návrhom dospel k záveru, že rozhodnutie o výkone práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 patrí do pôsobnosti práva EÚ.

Podľa názoru nemeckej a holandskej vlády v takom prípade už nemožno odovzdať žiadateľa o azyl členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný.

zaobchádzať v súlade s medzinárodným právom, odovzdanie tomuto štátu je vylúčené a právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 sa výnimočne mení na povinnosť.

62. *Vláda Spojeného kráľovstva* tiež zdôrazňuje, že povinnosť vykonať právo prevziať zodpovednosť za posúdenie môže vzniknúť len za výnimočných okolností, konkrétne keď domnienka, že zodpovedný členský štát bude vo vzťahu k určitej kategórii žiadateľov o azyl konať v súlade s ľudskými právami a právom EÚ, je jednoznačne vyvrátená a žiadateľ o azyl patrí do tejto kategórie.

64. Na druhej strane podľa názoru *talianskej, írskej, poľskej, slovinskej a gréckej vlády* z článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 nemožno vyvodiť povinnosť vykonať právo prevziať zodpovednosť za posúdenie. Okrem toho podľa názoru *gréckej, slovinskej a poľskej vlády* podľa práva EÚ členský štát nesmie preskúmať súlad konania iného členského štátu s právom EÚ.

63. Podľa názoru *Švajčiarskej konfederácie*¹⁰ nariadenie č. 343/2003 v sebe zahŕňa vyvrátenú domnienku, že zúčastnené štáty budú dodržiavať Ženevský dohovor a EDLP. Ak je však táto domnienka v konkrétnom prípade vyvrátená a nie je zaručené, že so žiadateľom o azyl sa v zodpovednom štáte bude

65. V odpovedi na piatu otázku *Spojené kráľovstvo, talianska a holandská vláda* tvrdia, že rozsah ochrany, ktorú osobe, na ktorú sa vzťahuje nariadenie č. 343/2003, poskytujú práva stanovené v článkoch 1, 18 a 47 Charty základných práv, nie je širší ako rozsah ochrany, ktorú poskytuje článok 3 EDLP. *Odvolateľ v konaní vo veci samej, Equality and Human Rights Commission, Vysoký komisár Organizácie spojených národov pre utečencov, Amnesty International Limited a AIRE Centre* na druhej strane tvrdia, že ochrana žiadateľa o azyl, ktorý má byť odovzdaný, na základe

10 — Na základe Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo vo Švajčiarsku (Ú. v. EÚ L 53, 2008, s. 5) sa Švajčiarska konfederácia podieľa na systéme EÚ na určenie štátov zodpovedných za žiadosti o azyl. Podľa článku 5 ods. 2 tejto dohody má Švajčiarska konfederácia právo predložiť vyjadrenia alebo písomné pripomienky Súdnemu dvoru v prípadoch, ak sa súd členského štátu obráti na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, ktorá sa týka výkladu nariadenia č. 343/2003.

Charty základných práv a všeobecných zásad práva EÚ je širšia ako ochrana zaručená článkom 3 EDLP.

iba v prípade zjavného porušovania základných práv a ľudských práv. Talianska vláda na druhej strane zastáva názor, že nevyvrátiteľná domnienka uplatňovaná vo vnútroštátnom práve, podľa ktorej sú ostatné členské štáty bezpečnými krajinami, je zlučiteľná s článkom 47 Charty základných práv.

66. Podľa názoru *nemeckej vlády* základné práva EÚ vyplývajúce z článku 4 a článku 19 ods. 2 Charty základných práv zodpovedajú základnému právu podľa článku 3 EDLP. Článok 18 Charty základných práv neobsahuje právo na zaručený azyl, ale na ochranu pred odsunom v súlade s článkom 33 Ženevského dohovoru. Pôsobnosť článku 47 Charty základných práv je širšia ako pôsobnosť článkov 6 a 13 EDLP, keďže prvý odsek vyžaduje prostriedok nápravy pred súdom a druhý odsek nie je obmedzený na civilné a trestné konanie.

68. V odpovedi na siedmu otázku Komisia, poľská vláda, vláda Spojeného kráľovstva, odvolateľ v konaní vo veci samej, Vysoký komisár Organizácie spojených národov pre utečencov, Equality and Human Rights Commission, Amnesty International Limited a AIRE Centre tvrdia, že ustanovenia Protokolu č. 30 nemajú vplyv na nimi navrhované odpovede na položené otázky.

VI — Právne posúdenie

67. V odpovedi na šiestu otázku Komisia, holandská vláda, odvolateľ v konaní vo veci samej, Vysoký komisár Organizácie spojených národov pre utečencov, Amnesty International Limited a AIRE Centre tvrdia, že vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje nevyvrátiteľnú domnienku, že každý členský štát je bezpečnou krajinou, z ktorej žiadateľ o azyl nebude odsunutý do iného štátu v rozpore s jeho právami podľa EDLP a Ženevského dohovoru, je nezlučiteľná s článkom 47 Charty základných práv. Vláda Spojeného kráľovstva zdôrazňuje, že túto domnienku možno považovať za vyvrátenú

A — Prvá otázka

69. Svojou prvou otázkou, ktorá sa týka toho, či rozhodnutie prijaté členským štátom na základe jeho práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia

č. 343/2003 o posúdení žiadosti o azyl na miesto členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, patrí do pôsobnosti práva EÚ na účely článku 6 ZEÚ a/alebo článku 51 Charty základných práv, chce vnútroštátny súd v podstate zistiť, či a ak áno, za akých okolností musia členské štáty dodržiavať ustanovenia Charty základných práv pri rozhodovaní o tom, či vykonajú svoje právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.¹¹

71. Článok 51 Charty základných práv vymedzuje rozsah pôsobnosti Charty. Článok 51 v prvom rade potvrdzuje, že ustanovenia Charty sú určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Európskej únie, ako aj pre členské štáty. Po druhé je zaručené, že záväznosť základných práv pre inštitúcie EÚ a členské štáty nebude viesť buď k presunu právomocí na úkor členských štátov, alebo k rozšíreniu pôsobnosti práva EÚ nad rámec právomocí Európskej únie stanovených v Zmluvách.¹²

72. S cieľom zabrániť rozšíreniu právomocí Európskej únie vo vzťahu k členským štátom článok 51 ods. 1 Charty základných práv osobitne stanovuje, že:

— uplatňovanie Charty nesmie obmedzovať zásadu subsidiarity (prvá veta článku 51 ods. 1),

70. Na túto otázku treba odpovedať s prihliadnutím na článok 6 ods. 1 ZEÚ, ktorý označuje Chartu základných práv za prameň primárneho práva EÚ (prvý pododsek) a tiež stanovuje, že ustanovenia Charty nijako nerozširujú právomoci Európskej únie vymedzené v Zmluvách (druhý pododsek). Pokiaľ ide o konkrétny výklad a uplatňovanie Charty základných práv, článok 6 ods. 1 tretí pododsek ZEÚ odkazuje na hlavu VII (články 51 až 54) Charty.

— členské štáty sú viazané Chartou iba vtedy, keď vykonávajú právo EÚ (prvá veta článku 51 ods. 1),

— dodržiavanie a uplatňovanie Charty musí byť v súlade s obmedzeniami právomocí Európskej únie, ktoré boli na ňu prenesené Zmluvami (druhá veta článku 51 ods. 1).

11 — V konaní vo veci samej sa vnútroštátny súd domnieva, že musí položiť túto otázku, keďže Secretary of State uviedol, že pri výkone svojej voľnej úvahy podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 členské štáty nie sú povinné zohľadniť základné práva EÚ, pretože výkon tejto voľnej úvahy nepatrí do pôsobnosti práva EÚ.

12 — Pozri tiež vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 32).

73. Okrem toho článok 51 ods. 2 Charty základných práv obsahuje všeobecné konštatovanie, že Charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva EÚ nad rámec právomocí Európskej únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Európsku úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v Zmluvách.

74. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd svojou prvou otázkou pýta na požiadavku stanovenú v prvej vete článku 51 ods. 1 Charty základných práv, podľa ktorej sú členské štáty viazané Chartou iba vtedy, keď vykonávajú právo EÚ. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýta, či členské štáty „vykonávajú právo Únie“ v zmysle tohto ustanovenia, keď na základe svojej voľnej úvahy podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 rozhodujú o tom, či posúdia žiadosť o azyl namiesto členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný.

75. Podľa môjho názoru je na túto otázku potrebné odpovedať kladne.

76. Ako vyplýva z vysvetliviek k Charte základných práv (ďalej len „vysvetlivky“),¹³

zásadu stanovenú v prvej vete článku 51 ods. 1 Charty základných práv, podľa ktorej sú členské štáty viazané Chartou iba vtedy, keď vykonávajú právo EÚ, treba považovať za potvrdenie skoršej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa dodržiavania základných práv vymedzených v kontexte Európskej únie členskými štátmi. Vysvetlivky výslovne odkazujú na zásadné rozhodnutia Wachauf¹⁴ a ERT¹⁵, ako aj na rozsudok Karlsson¹⁶.

77. V rozsudku Wachauf Súdny dvor konštatoval, že požiadavky ochrany základných práv sú záväzné aj pre členské štáty, keď vykonávajú pravidlá EÚ, a členské štáty musia, pokiaľ je to možné, uplatňovať tieto pravidlá v súlade s týmito požiadavkami.¹⁷ V rozsudku ERT Súdny dvor tiež konštatoval, že obmedzenia základných slobôd stanovené členskými štátmi musia spĺňať požiadavky ochrany základných práv v právnom poriadku EÚ.¹⁸

13 — Ú. v. ES C 303, 2007, s. 32. Podľa článku 52 ods. 7 Charty základných práv majú súdy Európskej únie a členské štáty náležite prihliadať na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade Charty. Význam vysvetliviek pre výklad jednotlivých ustanovení Charty tiež výslovne potvrdzuje článok 6 ods. 1 tretí pododsek ZEU.

14 — Rozsudok z 13. júla 1989, Wachauf, 5/88, Zb. s. 2609.

15 — Rozsudok z 18. júna 1991, ERT, C-260/89, Zb. s. I-2925.

16 — Rozsudok z 13. apríla 2000, Karlsson a i., C-292/97, Zb. s. I-2737. Tento rozsudok možno zaradiť do judikatúry založenej na rozsudku Wachauf.

17 — Rozsudok Wachauf, už citovaný v poznámke pod čiarou 14, bod 19. Tento rozsudok bol potvrdený okrem iného rozsudkom z 27. júna 2006, Parlament/Rada, C-540/03, Zb. s. I-5769, bod 104 a nasl..

18 — Rozsudok ERT, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 41 a nasl..

78. S osobitným zreteľom na skutočnosť, že vysvetlivky odkazujú tak na judikatúru založenú na rozsudku Wachauf, ako aj judikatúru založenú na rozsudku ERT, treba vychádzať z toho, že členské štáty sú viazané Chartou základných práv podľa článku 51 ods. 1 Charty tak vtedy, keď vykonávajú pravidlá EÚ, ako aj v kontexte vnútroštátnych obmedzení základných slobôd.¹⁹

79. Za týchto okolností v prejednávanej veci vzniká otázka, či sa má rozhodnutie prijaté členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 o tom, či posúdi žiadosť o azyl, na účely článku 51 ods. 1 Charty základných práv a vzhľadom na judikatúru založenú na rozsudku Wachauf považovať za vnútroštátne opatrenie na vykonanie nariadenia č. 343/2003.

80. Podľa môjho názoru treba na túto otázku odpovedať kladne. Tomuto záveru nebráni voľná úvaha, ktorá patrí členskému štátu pri prijímaní tohto rozhodnutia. Rozhodujúcim faktorom je skôr to, že nariadenie č. 343/2003 stanovuje komplexné pravidlá na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl. Možnosť posúdiť

žiadosti o azyl podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 priznaná členským štátom je neoddeliteľnou súčasťou týchto pravidiel, čo je okrem iného vyjadrené tým, že nariadenie stanovuje komplexné pravidlá, ktoré upravujú právne dôsledky takeého rozhodnutia.²⁰ V dôsledku toho treba rozhodnutia prijaté členskými štátmi na základe článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 tiež považovať za vykonávacie opatrenia, a to aj napriek voľnej úvahe, ktorou členské štáty disponujú.

81. Toto stanovisko potvrdzuje rozsudok Wachauf,²¹ v ktorom Súdny dvor okrem iného skúmal zlučiteľnosť jednotlivých ustanovení nariadenia č. 1371/84²² s požiadavkami ochrany základných práv v právnom poriadku EÚ. Nariadenie č. 1371/84 priznávalo členským štátom právomoc poskytnúť nájomcovi farmy na výrobu mlieka za určitých okolností náhradu za definitívne ukončenie výroby mlieka pri skončení nájmu. V konaní vo veci samej nájomca podal žalobu, keďže takáto náhrada mu bola odopretá, aj keď definitívne zatvoril farmu určenú na výrobu mlieka, ktorú postavil. Za týchto okolností mal

19 — Pozri tiež LADENBURGER, C.: Art. 51. In: TETTINGER, P., STERN, K. (ed.): *Europäische Grundrechtecharta*. München 2006, bod 22 a nasl.; NOWAK, C. in HESELHAUS, S., NOWAK, C. (ed.): *Handbuch der Europäischen Grundrechte*. München 2006, § 6, bod 44 a nasl..

20 — Podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 členský štát, ktorý sa dobrovoľne rozhodne posúdiť žiadosť o azyl, sa stáva zodpovedným členským štátom v zmysle tohto nariadenia a preberá záväzky spojené s touto zodpovednosťou.

21 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 14.

22 — Nariadenie Komisie (EHS) č. 1371/84 zo 16. mája 1984, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá na uplatňovanie dodatčného poplatku uvedeného v článku 5c nariadenia (EHS) č. 804/68 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 132, s. 11).

Súdny dvor okrem iného rozhodnúť o tom, či toto odmietnutie poskytnúť náhradu nevyhnutne vyplývalo z nariadenia č. 1371/84 a či bolo v súlade so základnými právami EÚ, ktoré boli uznané za všeobecné právne zásady. Súdny dvor vo svojom rozsudku jednak rozhodol, že odmietnutie poskytnúť dotknutému nájomcovi náhradu pri skončení nájmu treba považovať za porušenie požiadaviek ochrany základných práv v právnom poriadku EÚ, ak bol bez náhrady pozbavený úžitkov zo svojej práce a svojich investícií do prenajatého poľnohospodárskeho podniku.²³ Vzhľadom na to, že nariadenie č. 1371/84 priznávalo členským štátom osobitne v týchto prípadoch dostatočnú mieru voľnej úvahy pri poskytovaní primeranej náhrady nájomcom, ktorá bola v súlade s požiadavkami ochrany základných práv, však podľa názoru Súdneho dvora pravidlá obsiahnuté v nariadení bolo potrebné považovať za zlučiteľné so základnými právami.²⁴

č. 1371/84, musia byť, pokiaľ je to možné, v súlade s požiadavkami ochrany základných práv. Súdny dvor tým zároveň potvrdil, že rozhodnutia prijaté členskými štátmi na základe voľnej úvahy, ktorou disponujú podľa právnych predpisov EÚ, treba na účely ochrany základných práv podľa práva EÚ považovať za opatrenia prijaté na vykonanie týchto právnych predpisov EÚ.²⁵

82. Hoci v rozsudku Wachauf sa Súdny dvor v prvom rade zaoberal súladom napadnutého nariadenia so základným právami, prinajmenšom implicitne potvrdil, že rozhodnutia prijaté členskými štátmi o poskytnutí náhrady nájomcom pri skončení nájmu, ktoré vnútroštátne orgány prijímajú na základe voľnej úvahy, ktorú im priznáva nariadenie

83. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné na prvú otázku odpovedať v tom zmysle, že rozhodnutie prijaté členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 o tom, či posúdi žiadosť o azyl, ktorá nepatrí do jeho zodpovednosti podľa kritérií stanovených v kapitole III nariadenia, predstavuje na účely článku 51 ods. 1 Charty základných práv opatrenie, ktorým sa vykonáva právo EÚ.

23 — Rozsudok Wachauf, už citovaný v poznámke pod čiarou 14, bod 19.

24 — Tamže, bod 22 a nasl.

25 — Pozri tiež rozsudok Parlament/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 104.

B — *Druhá, tretia a štvrtá otázka*

84. Z úvah, ktoré som uviedla vyššie, vyplýva, že pri prijímaní rozhodnutia podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 o posúdení žiadosti o azyl, za ktorú je podľa kritérií stanovených v kapitole III nariadenia primárne zodpovedný iný členský štát, musia členské štáty dodržiavať Chartu základných práv. Druhou, treťou a štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či a ak áno, za akých okolností môžu byť členské štáty vzhľadom na túto povinnosť dodržiavať Chartu základných práv povinné vykonať svoje právo samy prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, ak by sa preukázalo, že odovzdanie žiadateľa o azyl členskému štátu, ktorý je primárne zodpovedný, by tomuto žiadateľovi spôsobilo nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv a/alebo nebezpečenstvo, že tento členský štát by nedodrжал svoje povinnosti podľa smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85.

85. Vnútroštátny súd kladie tieto otázky, pretože má jednoznačné dôkazy o tom, že existuje značný rozdiel medzi pravidlami EÚ vzťahujúcimi sa na Grécko, pokiaľ ide o organizáciu azylového systému, na jednej strane a skutočným zaobchádzaním so žiadateľmi

o azyl v Grécku na druhej strane, pričom hrozí, že v prípade odovzdania žiadateľov o azyl do Grécka budú porušené ich základné práva a ľudské práva.

86. V záujme lepšieho pochopenia týchto otázok najprv preskúmam azylové opatrenia v sekundárnom práve, ktoré sú relevantné v prejednávanej veci, a vzťah medzi týmito opatreniami a Chartou základných práv, Ženevským dohovorom a EDLP. Ďalej posúdim problémy, ktorým v súčasnosti čelí grécky azylový systém. Napokon sa budem zaoberať otázkou, ako musia ostatné členské štáty pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 vziať do úvahy preťaženie gréckeho azylového systému.

1. Azylové opatrenia v sekundárnom práve a ich vzťah k Charte základných práv, Ženevskému dohovoru a EDLP

a) Splnomocňujúci právny základ v primárnom práve

87. Právomoci Európskej únie boli rozšírené na otázky súvisiace so žiadateľmi o azyl a utečencami v Amsterdamskej zmluve z roku 1997, ktorou boli na Európsku úniu prenese-
né normotvorné právomoci v súvislosti s azy-
lom, utečencami, prisťahovalectvom a poby-
tom štátnych príslušníkov tretích krajín. Do

Zmluvy ES bol doplnený nový článok 73k ako splnomocňujúci právny základ v primárnom práve, ktorý bol následne prečíslovaný na článok 63 ES.

88. V azylových veciach boli normotvorné právomoci prenesené na Európsku úniu s výhradou stanovenou v článku 63 ods. 1 ES, podľa ktorej azylové opatrenia, ktoré má prijať normotvorca EÚ, musia byť v súlade so Ženevským dohovorom a Protokolom z 31. januára 1967 o postavení utečencov a inými príslušnými zmluvami. Medzi „iné príslušné zmluvy“ patrí aj EDLP.²⁶ Okrem toho článok 63 ods. 1 ES výslovne stanovil, že harmonizačná právomoc v azylových veciach je obmedzená na stanovenie minimálnych pravidiel.²⁷

b) Smernice 2001/55, 2003/9, 2004/83 a 2005/85

89. Na základe tohto splnomocňujúceho právneho základu v primárnom práve normotvorca EÚ prijal štyri smernice, ktorými boli stanovené minimálne normy týkajúce sa rôznych aspektov vnútroštátnych azylových systémov. Ako prvá bola prijatá smernica 2001/55, ktorá stanovuje okrem iného minimálne štandardy na poskytovanie dočasnej

ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb. Ostatnými troma smernicami boli zavedené spoločné minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl (smernica 2003/9), pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (smernica 2004/83) a pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (smernica 2005/85) takmer vo všetkých členských štátoch.²⁸

90. V súlade s ustanovením primárneho práva – článkom 63 ods. 1 ES – podľa ktorého opatrenia sekundárneho práva prijaté na

26 — Správnu analýzu poskytuje GRAßHOF, M. in SCHWARZE, J. (ed.): *EU-Kommentar*. 2. vydanie. Baden-Baden 2009, článok 63 ES, bod 4.

27 — Článok 63 ods. 1 písm. b), c) a d) ES.

28 — Podľa článku 1 a nasl. Protokolu (č. 5) o postavení Dánska pripojeného k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva sa Dánsko nepodieľalo na prijímaní týchto smerníc, a preto tieto smernice nie sú záväzné pre Dánsko alebo uplatniteľné v Dánsku (pozri odôvodnenie č. 21 smernice 2003/9, odôvodnenie č. 40 smernice 2004/83 a odôvodnenie č. 34 smernice 2005/85). Hoci podľa článku 3 Protokolu (č. 4) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska pripojeného k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva sa Írsko podieľalo na prijímaní smerníc 2004/83 a 2005/85 (pozri odôvodnenia č. 39 a 33 týchto smerníc), v súlade s článkom 1 tohto protokolu sa nepodieľalo na prijatí smernice 2003/9 (pozri odôvodnenie č. 20 tejto smernice). Spojené kráľovstvo sa podieľalo na prijímaní troch smerníc podľa článku 3 tohto protokolu (pozri odôvodnenie č. 19 smernice 2003/9, odôvodnenie č. 38 smernice 2004/83 a odôvodnenie č. 32 smernice 2005/85).

základe tohto ustanovenia musia byť v súlade so Ženevským dohovorom, odôvodnenia smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85 odkazujú na závery Európskej rady z Tampere, podľa ktorých má byť spoločný európsky azylový systém, ktorý sa má vytvoriť, založený na úplnom a komplexnom uplatňovaní Ženevského dohovoru.²⁹ V odôvodneniach týchto smerníc je tiež zdôraznené, že tieto smernice rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané Chartou základných práv³⁰ a že členské štáty sú viazané právnymi nástrojmi medzinárodného práva, ktorých sú zmluvnými stranami, pokiaľ ide o zaobchádzanie s osobami, ktoré patria do pôsobnosti týchto smerníc.³¹

o azyl stanovených v tejto smernici. Podobne článok 36 smernice 2004/83 stanovuje, že členské štáty musia zaistiť, aby orgány a iné organizácie vykonávajúce túto smernicu dostali potrebné školenie.

92. Z právneho hľadiska je teda zaručené, aby zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl a posúdenie ich žiadostí v členských štátoch, ktoré musia rešpektovať minimálne normy obsiahnuté v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85, v zásade tiež zodpovedalo požiadavkám Charty základných práv, Ženevského dohovoru a EDLP.³²

c) Nariadenie č. 343/2003

91. Smernice 2003/9, 2004/83 a 2005/85 preto obsahujú podstatné minimálne normy týkajúce sa zaobchádzania so žiadateľmi o azyl a posúdenia ich žiadostí. Okrem toho článok 24 ods. 2 smernice 2003/9 výslovne stanovuje, že členské štáty musia prideliť zdroje, ktoré sú potrebné na dosiahnutie minimálnych noriem pre prijímanie žiadateľov

93. Podľa odôvodnenia č. 3 je cieľom nariadenia č. 343/2003 – ktoré bolo prijaté na základe článku 63 ods. 1 ES – zaviesť jasnú a uplatniteľnú metódu na určenie členského

29 — Pozri odôvodnenie č. 2 smernice 2003/9, smernice 2004/83 a smernice 2005/85.

30 — Pozri odôvodnenie č. 5 smernice 2003/9, odôvodnenie č. 10 smernice 2004/83 a odôvodnenie č. 8 smernice 2005/85.

31 — Pozri odôvodnenie č. 6 smernice 2003/9, odôvodnenie č. 11 smernice 2004/83 a odôvodnenie č. 9 smernice 2005/85.

32 — Pozri v tejto súvislosti tiež rozsudky z 2. marca 2010, Salahadin Abdulla, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, Zb. s. I-1493, bod 51 a nasl., a z 9. novembra 2010, B, C-57/09 a C-101/09, Zb. s. I-10979, bod 77 a nasl., v ktorých Súdny dvor v súvislosti s výkladom smernice 2004/83 rozhodol, že po prvé ustanovenia smernice, ktoré sa týkajú podmienok priznania postavenia utečenca, ako aj obsahu tohto postavenia, boli prijaté s cieľom pomôcť príslušným orgánom členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru, opierajúc sa o spoločné pojmy a kritériá, a po druhé že tieto ustanovenia je potrebné vykladať spôsobom, ktorý rešpektuje základné práva a zásady uznané najmä Chartou. Pozri v tejto súvislosti tiež rozsudok zo 17. júna 2010, Bolbol, C-31/09, Zb. s. I-5539, bod 38.

štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej v rámci Európskej únie.³³ Podľa odôvodnenia č. 4 táto metóda by mala byť založená na objektívnych, spravodlivých kritériách pre členské štáty aj pre dotknuté osoby a mala by umožniť rýchle určenie zodpovedného členského štátu, aby bol zaručený efektívny prístup k azylovému konaniu a rýchle vybavovanie žiadostí o azyl.

miesta podania žiadosti o azyl, nariadenie č. 343/2003 obsahuje ustanovenie, podľa ktorého zodpovednosť za posúdenie žiadosti o azyl podanej v Európskej únii spočíva len na jednom členskom štáte, ktorý sa určí na základe objektívnych kritérií. Tieto objektívne kritériá zahŕňajú napríklad existenciu vzťahu týkajúceho sa azylového a cudzineckého práva medzi žiadateľom o azyl alebo rodinným príslušníkom a členským štátom.³⁴ V prípade protiprávneho vstupu do Európskej únie je členský štát prvého vstupu zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl podľa článku 10 nariadenia č. 343/2003.³⁵ Podľa článku 16 nariadenia č. 343/2003 členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl je povinný prevziať žiadateľa o azyl, ktorý podal žiadosť v inom členskom štáte, a dokončiť posúdenie žiadosti o azyl.³⁶ Mechanizmus odovzdávania žiadateľov o azyl je upravený v článkoch 17 až 19 nariadenia č. 343/2003.

94. V záujme dosiahnutia týchto cieľov, ktorými sa má tiež predísť účelovému výberu

33 — Podľa článku 1 a nasl. Protokolu (č. 5) o postavení Dánska pripojeného k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva sa Dánsko nepodieľalo na prijímaní nariadenia č. 343/2003, a preto ním nebolo pôvodne viazané a toto nariadenie sa naň ani nevzťahovalo. Dublinský dohovor teda zostal v platnosti medzi Dánskom a členskými štátmi (pozri odôvodnenie č. 18 a nasl. nariadenia č. 343/2003). Dohodou medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o kritériách a mechanizmoch na určenie členského štátu, ktorý je zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl podanej v Dánsku alebo v ktoromkoľvek inom členskom štáte Európskej únie, a o systéme „Eurodac“ na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie Dublinského dohovoru (Ú. v. EÚ L 66, 2006, s. 38) bola pôsobnosť nariadenia č. 343/2003 rozšírená na vzťahy medzi Spoločenstvom a Dánskom. Írsko a Spojené kráľovstvo sa podieľali na prijatí a uplatňovaní tohto nariadenia v súlade s článkom 3 Protokolu (č. 4) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska pripojeného k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva (pozri odôvodnenie č. 17 nariadenia č. 343/2003). Tiež je potrebné mať na zreteli, že niektoré štáty, ktoré nie sú členmi EÚ, ako napríklad Švajčiarska konfederácia, sa podľa medzinárodných zmlúv podieľali na systéme EÚ na určenie štátu zodpovedného za žiadosti o azyl; pozri poznámku pod čiarou 10 týchto návrhov.

95. Systém na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl a na

34 — Pozri článok 6 ods. 1, články 7 a 8 a článok 9 ods. 1 a 2 nariadenia č. 343/2003.

35 — Článok 10 nariadenia č. 343/2003. Táto povinnosť však končí po 12 mesiacoch odo dňa protiprávneho vstupu.

36 — Článok 25 ods. 1 smernice 2005/85 teda stanovuje, že členské štáty nie sú povinné skúmať, či žiadateľ spĺňa požiadavky na utečenca v súlade so smernicou 2004/83, ak sú povinné skúmať ich v súlade s nariadením č. 343/2003.

odovzdanie žiadateľa o azyl do tohto členského štátu podľa nariadenia č. 343/2003 výslovne nezohľadňuje nijaké rozdiely v organizácii alebo riadení azylových systémov a azylových konaní v jednotlivých členských štátoch. Toto nariadenie konkrétne neodkazuje na (očakávané) zaobchádzanie so žiadateľom o azyl v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť o azyl, v kontexte stanovenia kritérií na určenie zodpovedného členského štátu, ani v súvislosti s mechanizmom odovzdávania žiadateľov o azyl medzi členskými štátmi.

97. Z tohto hľadiska Charta základných práv, Ženevský dohovor, ani EDLP nebráni systému zavedenému nariadením č. 343/2003, ktoré stanovuje pravidlá na určenie členského štátu, v ktorom majú byť žiadatelia o azyl prijatí na účely posúdenia ich žiadosti o azyl, a na odovzdanie žiadateľov o azyl do tohto členského štátu bez výslovného odkazu na konkrétnu organizáciu a riadenie azylového systému a azylových konaní v tomto členskom štáte.³⁸

d) Predbežný záver

96. Neexistenciu konkrétneho odkazu na zaobchádzanie so žiadateľom o azyl v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, možno vysvetliť vzájomným vzťahom medzi nariadením č. 343/2003 a smernicami 2003/9, 2004/83 a 2005/85 a vzájomným vzťahom medzi týmto nariadením a povinnosťami jednotlivých členských štátov podľa medzinárodného práva. Keďže podľa týchto smerníc musí zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl a posúdenie ich žiadostí o azyl v každom členskom štáte spĺňať podstatné minimálne normy a keďže všetky členské štáty pristúpili k EDLP a k Ženevskému dohovoru, z právneho hľadiska je zaručené, že zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl v každom členskom štáte spĺňa požiadavky Charty základných práv, Ženevského dohovoru a EDLP.³⁷

98. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné súhrnne konštatovať, že pravidlá

38 — Za týchto okolností odôvodnenia nariadenia č. 343/2003 tiež odkazujú na závery Európskej rady z Tampere, podľa ktorých má byť spoločný európsky azylový systém, ktorý sa má vytvoriť, založený na úplnom a širokom uplatňovaní Ženevského dohovoru (pozri odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 343/2003). Tiež je zdôraznené, že pokiaľ ide o zaobchádzanie s osobami, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia, členské štáty sú viazané nástrojmi medzinárodného práva, ktorých zmluvnými stranami sú (pozri odôvodnenie č. 12 nariadenia č. 343/2003), a že toto nariadenie dodržiava základné práva a zásady, ktoré sú uznané v Charte základných práv (pozri odôvodnenie č. 15 nariadenia č. 343/2003).

37 — Pozri bod 92 týchto návrhov.

sekundárneho práva o zaobchádzaní so žiadateľmi o azyl a o posúdení žiadostí o azyl, ktoré vyplývajú zo vzájomného vzťahu medzi smernicami 2003/9, 2004/83 a 2005/85 a nariadením č. 343/2003, sú v zásade zlučiteľné s ustanoveniami Charty základných práv, Ženevského dohovoru a EDLP, a to tak z hľadiska ich cieľa, ako aj ich právnej štruktúry.

zo základných práv a z medzinárodného práva.³⁹

100. Zdá sa, že takáto núdzová situácia nastala v Grécku.

2. Preťaženie gréckeho azylového systému

101. Jednoznačne o tom svedčí rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva M.S.S. v. Belgicko a Grécko,⁴⁰ v ktorom sa Európsky súd pre ľudské práva zaoberal prípadom afganského štátneho príslušníka, ktorý protiprávne vstúpil na územie Európskej únie z Turecka cez Grécko a následne bol v Grécku zaistený. Bez toho, aby tam požiadal o azyl, po svojom prepustení odišiel z Grécka a napokon požiadal o azyl v Belgicku. Keďže po posúdení osobných údajov afganského žiadateľa o azyl belgické cudzinecké orgány dospeli k záveru, že z dôvodu protiprávneho prvého vstupu žiadateľa o azyl je Grécko zodpovedné za posúdenie jeho žiadosti o azyl v súlade s článkom 3 ods. 1 v spojení s článkom 10

99. Nariadenie č. 343/2003 neobsahuje nijaké výslovné ustanovenie pre prípad, keď členské štáty – napríklad z dôvodu svojej zemepisnej polohy – čelia počtu žiadateľov o azyl, ktorý prekračuje kapacitu ich azylového systému, v dôsledku čoho už nemôžu v praxi zaručiť, že s týmito žiadateľmi o azyl sa bude zaobchádzať a ich žiadosti o azyl budú preskúmané v súlade so smernicami 2003/9, 2004/83 a 2005/85 a s ich povinnosťami vyplývajúcimi

39 — Na druhej strane návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, predložený Komisiou [KOM(2008) 820 v konečnom znení], ktorým malo byť prepracované nariadenie č. 343/2003, upravuje mechanizmus na dočasné pozastavenie odovzdávania žiadateľov o azyl do členských štátov, ktoré čelia osobitne naliehavej situácii, ktorá mimoriadne zatažuje ich prijímacie kapacity, azylový systém alebo infraštruktúru (článok 31). Podľa dôvodovej správy Komisie je tento návrh zameraný na riešenie situácií, v ktorých sú prijímacie kapacity a azylové systémy členských štátov vystavené mimoriadnemu tlaku.

40 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 3.

ods. 1 nariadenia č. 343/2003, Belgicko začalo konanie o odovzdanie žiadateľa o azyl Grécku podľa nariadenia č. 343/2003 a po skončení tohto konania ho odovzdalo Grécku. Pred svojím odovzdaním však afganský žiadateľ o azyl podal sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva.

102. Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku rozhodol, že podmienky pobytu v zariadení pre cudzincov a životné podmienky afganského žiadateľa o azyl v Grécku bolo potrebné považovať za porušenie článku 3 EDLP. S poukazom na nedostatky v posúdení žiadosti žiadateľa o azyl, na riziko priameho alebo nepriameho vyhodenia alebo vrátenia do jeho vlasti bez akéhokoľvek riadneho posúdenia dôvodnosti jeho žiadosti o azyl a na neexistenciu účinného prostriedku nápravy Európsky súd pre ľudské práva tiež konštatoval porušenie článku 13 v spojení s článkom 3 EDLP. Okrem toho rozhodol, že Belgicko tiež porušilo článok 3 EDLP, keďže tým, že vrátilo afganského žiadateľa o azyl do Grécka, vystavilo ho rizikám spojeným so zistenými nedostatkami gréckeho azylového systému a pobytu v zariadení pre cudzincov a životným podmienkam, ktoré boli v rozpore s článkom 3 EDLP. Európsky súd pre ľudské práva napokon tiež rozhodol, že Belgicko porušilo článok 13 v spojení s článkom 3 EDLP.

103. Vnútroštátne súdy jednotlivých členských štátov v kontexte nariadenia č. 343/2003 a odovzdania žiadateľov o azyl do Grécka tiež zaujali kritický postoj ku gréckemu azylovému systému a k podmienkam pobytu v zariadeniach pre cudzincov a životným podmienkam žiadateľov o azyl v Grécku. Napríklad rakúsky Verfassungsgerichtshof (ústavný súd) vo svojom rozsudku zo 7. októbra 2010⁴¹ v súvislosti s preskúmaním ústavnosti odovzdania slobodnej afganskej matky s tromi deťmi do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003 rozhodol, že v prípade vrátenia osôb, ktoré si vyžadujú ochranu, do Grécka na vykonanie azylového konania síce v zásade existuje možnosť starostlivosti štátu, avšak bez konkrétneho individuálneho zabezpečenia zo strany príslušných orgánov nemožno automaticky predpokladať, že táto starostlivosť bude poskytnutá.

104. Zo skutkových zistení, ku ktorým došiel nižší súd a ktoré vnútroštátny súd ako odvolací súd uviedol v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vyplýva podobný záver.⁴² Okrem toho Komisia vo svojich písomných pripomienkach v prejednávanej veci poukázala na to, že 3. novembra 2009 zaslala Grécku list s výzvou podľa článku 226

41 — Rozsudok č. U694/10, dostupný na internete v systéme právnych informácií Rakúskej republiky (<http://www.ris.bka.gv.at>).

42 — Návrh na začatie prejudiciálneho konania z 12. júla 2010, bod 13 a nasl..

ES a 24. júna 2010 mu zaslala doplňujúci list s výzvou, v ktorých Grécku vytkla, že porušilo okrem iného viaceré ustanovenia smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85.⁴³

105. Z týchto zistení vyplýva, že grécky azylový systém je v dôsledku preťaženia pod značným tlakom, a preto už nemožno vždy zaručiť, že so žiadateľmi o azyl sa bude zaobchádzať a ich žiadosti sa budú preskúmať v súlade so smernicami 2003/9, 2004/83 a 2005/85. Za týchto podmienok nemožno vylúčiť, že so žiadateľmi o azyl, ktorí budú v súlade s pravidlami a mechanizmami podľa nariadenia č. 343/2003 odovzdaní z iného členského štátu do Grécka, sa bude po ich odovzdaní zaobchádzať spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s ustanoveniami Charty základných práv, Ženevského dohovoru a EDLP.

3. Posúdenie preťaženia azylových systémov členských štátov v súvislosti s uplatňovaním nariadenia č. 343/2003

106. Vzhľadom na preťaženie gréckeho azylového systému a účinky tohto preťaženia na zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl a na posúdenie ich žiadostí vnútroštátny súd čelí otázke, či členský štát môže odovzdať

žiadateľa o azyl do Grécka s prihladením na ustanovenia nariadenia č. 343/2003, aj keď by sa preukázalo, že takéto odovzdanie by žiadateľovi o azyl spôsobilo nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv a ľudských práv. Vnútroštátny súd sa touto zásadnou otázkou podrobnejšie zaoberá v druhej, tretej a štvrtej otázke.

107. Druhou a treťou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada Súdny dvor o objasnenie, či členské štáty môžu pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 vychádzať z nevyvrátenej domnienky, že po odovzdaní žiadateľa o azyl členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl bude dodržiavať tak minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85, ako aj základné práva žiadateľa o azyl (tretia otázka), v dôsledku čoho sa má odovzdanie žiadateľov o azyl podľa nariadenia č. 343/2003 vždy považovať za zlučiteľné so základnými právami EÚ, bez ohľadu na situáciu v zodpovednom štáte (druhá otázka).

108. Pre prípad zápornej odpovede na tieto otázky sa vnútroštátny súd svojou štvrtou otázkou pýta, či a ak áno, za akých okolností je členský štát povinný pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 prevziať zodpovednosť za preskúmanie žiadosti o azyl podľa článku 3

⁴³ — Tieto odôvodnené stanoviská sú pripojené k písomným pripomienkam Komisie ako prílohy 1 a 2.

ods. 2 tohto nariadenia, ak by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, spôsobilo žiadateľovi o azyl nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv a/alebo nebezpečenstvo, že sa na neho nebudú vzťahovať minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85.

svoje záväzky podľa medzinárodného práva, pokiaľ ide o zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl alebo posúdenie ich žiadostí o azyl, *de facto* hrozí, že so žiadateľmi o azyl sa bude v prípade ich odovzdania do tohto členského štátu zaobchádzať v rozpore s ich základnými právami a ľudskými právami.

109. Najprv posúdim štvrtú otázku. Následne sa budem zaoberať druhou a treťou otázkou.

a) Štvrtá otázka: Povinnosť vykonať právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 v prípade, ak by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv

111. V tejto súvislosti môžu napríklad existovať obavy z porušenia práva na rešpektovanie a ochranu ľudskej dôstojnosti zakotveného v článku 1 Charty základných práv alebo zákaz mučenia a neludského alebo ponižujúceho zaobchádzania stanoveného v článku 4 Charty v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný.⁴⁴

112. Ak by v členskom štáte existovalo vážne nebezpečenstvo porušenia ľudskej dôstojnosti žiadateľov o azyl odovzdaných do tohto

i) Problém vážneho nebezpečenstva porušenia základných práv v prípade odovzdania žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný

110. Ak by členský štát z akéhokoľvek dôvodu nebol schopný dodržiavať pravidlá smerníc 2003/9, 2004/83 alebo 2005/85 alebo

⁴⁴ — Na účely prejednávanej veci netreba podrobnejšie skúmať otázku, či a ak áno, za akých okolností sa článok 1 Charty základných práv môže uplatňovať samostatne popri článku 4 Charty. Je však potrebné poukázať na to, že podľa prevládajúceho názoru v nemeckej právnickej literatúre sa najprv má vykonať posúdenie článku 4 Charty základných práv. Ak by sa predpokladalo, že došlo k zásahu do ochrany poskytovanej týmto osobitným základným právom, toto osobitné základné právo by prevážilo a vylúčilo článok 1 Charty ako samostatný alebo doplnujúci základ pre posúdenie; pozri JARASS, D.: *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*. München 2010, článok 1, bod 4; BOROWSKY, D. in MEYER, J. (ed.): *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*. 3. vydanie. Baden-Baden 2011, článok, 1 bod 33; HÖFLING, W. in TETTINGER, J., STERN, K. (ed.): *Kölner Gemeinschaftskommmentar zur Europäischen Grundrechte-Charta*. München 2006, článok 1, bod 18.

členského štátu v zmysle článku 1 Charty základných práv alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s týmito žiadateľmi v zmysle článku 4 Charty, odovzdanie žiadateľov o azyl do tohto členského štátu by bolo tiež nezlučiteľné s článkom 1 alebo článkom 4 Charty základných práv. Podľa článku 1 Charty sa ľudská dôstojnosť musí nielen „rešpektovať“, ale aj „ochraňovať“. Takáto pozitívna ochranná funkcia je zakotvená aj v článku 4 Charty.⁴⁵ Okrem toho článok 19 ods. 2 Charty v tejto súvislosti výslovne stanovuje, že nikto nesmie byť vysťahovaný, vyhostený ani vydaný do štátu, v ktorom existuje vážne riziko, že bude vystavený trestu smrti, mučeniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.⁴⁶

členského štátu s článkom 18 Charty základných práv.

113. Úplné preťaženie azylového systému členského štátu môže za určitých okolností tiež znamenať, že je potrebné posúdiť zlučiteľnosť odovzdania žiadateľa o azyl do tohto

114. Podľa článku 18 Charty sa právo na azyl zaručuje s náležitým zreteľom na pravidlá Ženevského dohovoru, Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ.⁴⁷ Jedným z ústredných prvkov Ženevského dohovoru je zákaz priameho alebo nepriameho vyhostenia alebo vrátenia utečenca do prenasledujúceho štátu stanovený v článku 33 tohto dohovoru, ktorý predstavuje zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Hoci presný rozsah tohto zákazu vrátenia je sporný, treba vychádzať z toho, že priznáva utečencom⁴⁸ nielen ochranu pred

45 — Pozri HÖFLING, W.: c. d., článok 4, bod 3; BOROWSKY, D.: c. d., článok 4, bod 20.

46 — Na účely prejednávanej veci netreba podrobnejšie skúmať otázku, či a ak áno, za akých okolností sa článok 1 a/alebo článok 4 Charty základných práv môže uplatňovať samostatne popri článku 19 ods. 2 Charty základných práv. Je však potrebné poukázať na to, že podľa prevládajúceho názoru v nemeckej právnickej literatúre v prípade prelínania s článkom 1 a/alebo článkom 4 Charty základných práv má článok 19 ods. 2 Charty prednosť ako osobitné ustanovenie pre preskúmanie. Pozri JARASS, D.: c. d., článok 19, bod 4.

47 — Konštatovanie, že právo na azyl sa zaručuje s náležitým zreteľom na pravidlá Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ, odkazuje okrem iného na Protokol (č. 21) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a Zmluve o fungovaní EÚ. Vzhľadom na to, že podľa článku 3 Protokolu o postavení Spojeného kráľovstva a Írska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o založení Európskeho spoločenstva, sa Spojené kráľovstvo podieľalo na smerniciach 2003/9, 2004/85 a 2005/85 a na nariadení č. 343/2003, však v tomto konaní nevzniká otázka účinnosti článku 18 Charty základných práv vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu.

48 — Vzhľadom na to, že zákaz vrátenia podľa článku 33 Ženevského dohovoru sa vzťahuje na utečencov, rozsah ochrany poskytovanej článkom 18 Charty základných práv v tomto smere je ovplyvnený pojmom „utečenec“ v Ženevskom dohovore (pozri JARASS, D.: c. d., článok 18, bod 5). V kontexte zákazu vrátenia podľa článku 33 Ženevského dohovoru pojem „utečenec“ zahŕňa nielen osoby, ktorým už bolo priznané postavenie utečenca, ale aj osoby, ktoré spĺňajú podmienky na priznanie postavenia utečenca. Pozri LAUTERPACHT, E., BETHLEHEM, D.: The scope and content of the principle of non-refoulement: Opinion. In: FELLER, E., TÜRK, V., NICHOLSON, F. (ed.): *Refugee Protection in International Law*. Cambridge 2003, s. 87, 116 a nasl..

priamym odsunom do prenasledujúceho štátu, ale tiež ochranu pred takzvaným reťazovým odsunom, keď dôjde k odovzdaniu do štátu, v ktorom hrozí odsun do prenasledujúceho štátu.⁴⁹

práv. Po druhé dospela som k záveru, že odovzdanie žiadateľov o azyl do členského štátu, v ktorom existuje vážne nebezpečenstvo porušenia základných práv žiadateľov o azyl, je nezlučiteľné s Chartou základných práv.

115. Ak by preťaženie azylového systému členského štátu znamenalo, že utečencom v tomto členskom štáte hrozí priame alebo nepriame vrátenie do prenasledujúceho štátu, článok 18 Charty základných práv zakazuje ostatným členským štátom odovzdať utečencov tomuto členskému štátu.

117. Za týchto okolností vzniká otázka, či nariadenie č. 343/2003 možno vykladať tak, že odovzdávanie žiadateľov o azyl, ktoré je v rozpore so základnými právami, možno vylúčiť.

ii) Povinnosť prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003

116. Z úvah, ktoré som uviedla vyššie, vyplýva, že po prvé preťaženie azylového systému členského štátu môže mať za následok vytvorenie prostredia, v ktorom môže dôjsť k porušeniu jedného alebo viacerých práv žiadateľov o azyl zakotvených v Charte základných

118. Skutočnosť, že nariadenie č. 343/2003 sa musí, pokiaľ je to možné, vykladať spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, vyplýva po prvé z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej členské štáty musia dohliadať na to, aby nevychádzali z výkladu nástroja sekundárneho práva, ktorý by bol v rozpore so základnými právami chránenými právnym poriadkom EÚ alebo s ostatnými všeobecnými zásadami práva EÚ.⁵⁰ Po druhé výklad nariadenia č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, je nevyhnutný najmä preto, lebo v článku 63 ods. 1 ES, ktorý slúži ako splnomocňujúci právny základ pre toto nariadenie v primárnom práve, je výslovne stanovené, že azylové opatrenia EÚ musia byť v súlade so Ženevským dohovorom a s inými príslušnými

49 — Pozri LAUTERPAHT, E., BETHLEHEM, D.: c. d., s. 122; HAILBRONNER, K.: *Asyl- und Ausländerrecht*. 2. vydanie. Stuttgart 2008, bod 655.

50 — Pozri rozsudky z 23. decembra 2009, Detiček, C-403/09 PPU, Zb. s. I-12193, bod 34; z 26. júna 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a i., C-305/05, Zb. s. I-5305, bod 28, a zo 6. novembra 2003, Lindqvist, C-101/01, Zb. s. I-12971, bod 87.

zmluvami.⁵¹ Odôvodnenie č. 15 nariadenia č. 343/2003 tiež potvrdzuje, že toto nariadenie dodržiava základné práva a zásady, ktoré sú uznané v Charte základných práv.⁵²

vykoná toto právo prevziať zodpovednosť za posúdenie, stane sa zodpovedným členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, ktorý musí prevziať záväzky spojené s touto zodpovednosťou.

119. Podľa môjho názoru článok 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 priznáva členským štátom mieru voľnej úvahy, ktorá je dostatočne široká na to, aby umožnila uplatňovať toto nariadenie spôsobom, ktorý je zlučiteľný s požiadavkami ochrany základných práv, v prípade, ak by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv zakotvených v Charte základných práv.

121. Ak by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv zakotvených v Charte základných práv, členský štát, v ktorom žiadateľ o azyl podal žiadosť o azyl, môže toto nebezpečenstvo úplne vylúčiť tým, že vykoná svoje právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

120. Článok 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 priznáva členským štátom právo posúdiť žiadosť o azyl podanú žiadateľom o azyl v tomto členskom štáte aj v prípade, ak je podľa článku 3 ods. 1 v spojení s ustanoveniami uvedenými v kapitole III nariadenia primárne zodpovedný iný členský štát. Ak členský štát

122. S osobitným zreteľom na skutočnosť, že členské štáty sú povinné uplatňovať nariadenie č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, a že odovzdanie žiadateľov o azyl do členského štátu, v ktorom existuje vážne nebezpečenstvo porušenia jedného alebo viacerých základných práv týchto žiadateľov o azyl, sa musí v zásade považovať za porušenie Charty základných práv odovzdávajúcim členským štátom, sú členské štáty podľa môjho názoru povinné vykonať právo samy prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003 v prípade, ak v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, hrozí porušenie práv žiadateľa o azyl, ktorý má byť odovzdaný, zakotvených v Charte základných práv.

51 — Pozri tiež v tejto súvislosti LENAERTS, K.: The Contribution of the European Court of Justice to the Area of Freedom, Security and Justice. In: *JCLQ*, 2010, s. 255, 298, ktorý na základe podrobnej analýzy najnovšej judikatúry Súdneho dvora dospieva k záveru, že Súdny dvor vo svojich rozhodnutiach dbá na dodržiavanie ľudskoprávného rozmeru európskeho azylového systému.

52 — Pozri tiež rozsudky Salahadin Abdulla, už citovaný v poznámke pod čiarou 32, bod 54, a Bolbol, už citovaný v poznámke pod čiarou 32, bod 38, pokiaľ ide o podobne formulované odôvodnenie č. 10 smernice 2004/83 a z neho vyplývajúcu povinnosť vykladať ustanovenia smernice spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami.

123. Na druhej strane vážne nebezpečenstvo porušenia jednotlivých ustanovení smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85 v primárne zodpovednom členskom štáte, ktoré zároveň nepredstavuje porušenie základných práv žiadateľa o azyl, ktorý má byť odovzdaný, zakotvených v Charte základných práv, nepostačuje na vznik povinnosti odovzdávajúceho členského štátu vykonať právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

124. V prvom rade je potrebné v tejto súvislosti poznamenať, že z výkladu nariadenia č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, nemôže vyplývať povinnosť vykonať právo prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 v prípade, ak hostiteľský členský štát porušuje jednotlivé ustanovenia smerníc 2003/9, 2004/83 alebo 2005/85, avšak neporušuje Chartu základných práv. Odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, v ktorom nehrozí porušenie práv tohto žiadateľa o azyl zakotvených v Charte základných práv, navyše spravídla nemá za následok porušenie Charty odovzdávajúcim členským štátom.

125. Okrem toho by bolo ťažko zlučiteľné s cieľmi nariadenia č. 343/2003, ak by akékoľvek nedodržanie smerníc 2003/9, 2004/83 alebo 2005/85 postačovalo na zabránenie odovzdania žiadateľa o azyl členskému štátu,

ktorý je primárne zodpovedný.⁵³ Nariadením č. 343/2003 sa má vytvoriť jasná a uplatniteľná metóda na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl, ktorá tiež umožní rýchlo určiť zodpovedný členský štát.⁵⁴ V záujme dosiahnutia tohto cieľa nariadenie č. 343/2003 obsahuje ustanovenie, podľa ktorého zodpovednosť za posúdenie každej žiadosti o azyl podanej v Európskej únii spočíva iba na jednom členskom štáte, ktorý sa určí na základe objektívnych kritérií. V prípade protiprávneho vstupu do Európskej únie je podľa článku 10 nariadenia č. 343/2003 za posúdenie žiadosti o azyl zodpovedný členský štát prvého vstupu.⁵⁵

126. Ak by teda akékoľvek nedodržanie jednotlivých ustanovení smerníc 2003/9, 2004/83 alebo 2005/85 zo strany členského štátu protiprávneho prvého vstupu znamenalo, že členský štát, v ktorom žiadateľ o azyl podal žiadosť o azyl, by bol povinný vykonať svoje právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, vytvorilo by sa tým popri objektívnych kritériách na určenie zodpovedného členského štátu stanovených v kapitole III nariadenia nové vylučovacie kritérium so širokou pôsobnosťou, podľa ktorého by aj nepatrné porušenia smerníc 2003/9, 2004/83

53 — Podľa ustálenej judikatúry je pri výklade ustanovenia práva EÚ potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a cieľ sledovaný pravidlami, ktorých je súčasťou; pozri rozsudok z 29. januára 2009, Petrosian a i., C-19/08, Zb. s. I-495, bod 34.

54 — Pozri odôvodnenie č. 3 a nasl. nariadenia č. 343/2003.

55 — Článok 10 nariadenia č. 343/2003.

alebo 2005/85 v jednotlivých členských štátoch mohli znamenať, že tieto členské štáty by boli zbavené svojej zodpovednosti podľa nariadenia č. 343/2003 a povinností, ktoré sú s ňou spojené. To by mohlo viesť nielen k úplnému narušeniu pravidiel o zodpovednosti uvedených v nariadení č. 343/2003, ale tiež ohroziť cieľ týchto pravidiel, ktorým je rýchlo určiť členské štáty zodpovedné za posúdenie žiadosti o azyl podanej v Európskej únii.

nepredstavuje porušenie základných práv žiadateľa o azyl, ktorý má byť odovzdaný, zakotvených v Charte základných práv, nepostačuje na vznik povinnosti odovzdávajúceho členského štátu vykonať právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

iii) Predbežný záver

b) Druhá a tretia otázka: Použitie nevyvrátielných domnienok v súvislosti s výkonom práva prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003

127. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na štvrtú otázku položenú vnútroštátnym súdom v tom zmysle, že členský štát, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl, je povinný vykonať svoje právo sám posúdiť túto žiadosť o azyl podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, pokiaľ by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa článku 3 ods. 1 v spojení s ustanoveniami uvedenými v kapitole III nariadenia č. 343/2003, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv zakotvených v Charte základných práv. Na druhej strane vážne nebezpečenstvo porušenia jednotlivých ustanovení smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85 v primárne zodpovednom členskom štáte, ktoré zároveň

128. Druhou a tretou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či môžu členské štáty pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 vychádzať z nevyvrátielnej domnienky, že po odovzdaní žiadateľa o azyl bude členský štát, ktorý je primárne zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl, dodržiavať minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85 a základné práva žiadateľa o azyl (tretia otázka), v dôsledku čoho sa má odovzdanie žiadateľov o azyl podľa nariadenia č. 343/2003 vždy považovať za zlučiteľné so základnými právami EÚ, bez ohľadu na situáciu v zodpovednom štáte (druhá otázka).

129. Podľa môjho názoru by odpoveď na tieto otázky mala byť záporná.

a preto by nebolo možné vylúčiť, že žiadatelia o azyl budú odovzdaní do iného členského štátu aj napriek vážnemu nebezpečenstvu porušenia ich práv zakotvených v Charte základných práv.

130. Ako som už uviedla vyššie, nebezpečenstvo, že odovzdanie žiadateľov o azyl do iného členského štátu na účely posúdenia ich žiadosti o azyl bude *de facto* viesť k tomu, že sa s nimi bude zaobchádzať spôsobom, ktorý je v rozpore so základnými právami a ľudskými právami, nemožno nikdy úplne vylúčiť. Ak by existovalo vážne nebezpečenstvo porušenia práv žiadateľa o azyl zakotvených v Charte základných práv v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl, členský štát, v ktorom žiadateľ o azyl požiadal o azyl, je povinný vykonať právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

132. Z toho istého dôvodu je potrebné tiež odmietnuť uplatňovanie nariadenia č. 343/2003 na základe nevyvrátiteľnej domnienky, že v hostiteľskom členskom štáte budú dodržané *všetky* minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85, pre jeho rozpor s právom EÚ. Nevyvrátiteľná domnienka, že všetky minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85 budú dodržané, sa totiž prakticky neodlišuje od nevyvrátiteľnej domnienky, že v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, budú dodržané základné práva žiadateľov o azyl zakotvené v Charte základných práv.

131. Z týchto konštatovaní priamo vyplýva, že uplatňovanie nariadenia č. 343/2003 na základe nevyvrátiteľnej domnienky, že v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť, budú dodržané základné práva žiadateľa o azyl, je nezlučiteľné s povinnosťou členského štátu vykladať a uplatňovať nariadenie č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami.⁵⁶ V takom prípade by členský štát, v ktorom žiadateľ o azyl požiadal o azyl, nebol nikdy povinný vykonať právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003,

133. To však neznamená, že členské štáty by pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 v zásade nemohli vychádzať z vyvrátiteľnej domnienky, že ľudské práva a základné práva žiadateľa o azyl budú dodržané v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť. V tejto súvislosti treba mať na zreteli, že zaobchádzanie so žiadateľmi o azyl a posúdenie ich žiadostí podľa smerníc 2003/9, 2004/83 a 2005/85 musí spĺňať podstatné minimálne normy v každom členskom štáte a že

56 — Pozri bod 118 týchto návrhov.

všetky členské štáty musia dodržiavať Chartu základných práv⁵⁷ a – ako zmluvné strany – EDLP a Ženevský dohovor. Vzhľadom na vysokú úroveň ochrany, ktorá je takto (právne) zaručená, sa javí byť primerané vychádzať v súvislosti s odovzdaním žiadateľov o azyl z vyvrátiiteľnej domnienky, že v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, sa s týmito žiadateľmi o azyl bude zaobchádzať spôsobom, ktorý je v súlade s ľudskými právami a základnými právami.⁵⁸ Odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 343/2003 v tomto smere výslovne stanovuje, že členské štáty, z ktorých každý dodržiava zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia, sa považujú za bezpečné krajiny pre štátnych príslušníkov tretích krajín.⁵⁹

dodržať zásadu efektivity, podľa ktorej výkon práv priznaných právom EÚ nesmie byť prakticky znemožnený alebo neprimerane sťažený.⁶⁰

135. Ak sa teda členské štáty rozhodnú stanoviť vyvrátiiteľnú domnienku, že v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, budú dodržané ľudské práva a základné práva žiadateľa o azyl, žiadateľom o azyl sa musí procesne umožniť túto domnienku skutočne vyvrátiť. Konkrétne forma dostupných dôkazov a vymedzenie pravidiel a zásad hodnotenia dôkazov sú však s prihliadnutím na zásadu efektivity vecou vnútroštátnych právnych poriadkov jednotlivých členských štátov.

134. Ak sa však členské štáty rozhodnú uplatniť takúto vyvrátiiteľnú domnienku, musia

57 — Pokiaľ ide o obsah a pôsobnosť Protokolu č. 30 o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo, pozri bod 165 a nasl. týchto návrhov.

58 — Napríklad vo svojom rozhodnutí z 2. decembra 2008, K.R.S. v. Spojené kráľovstvo (stažnosť č. 32733/08), Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že treba predpokladať, že Grécko dodrží povinnosti podľa smerníc 2005/85 a 2003/9.

59 — Pozri tiež v tejto súvislosti Protokol (č. 24) o azyle pre štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie pripojený k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o fungovaní Európskej únie. Tento protokol v prvom rade stanovuje, že vzhľadom na úroveň ochrany základných práv a slobôd členskými štátmi Európskej únie sa majú členské štáty považovať za bezpečné krajiny pôvodu vo vzájomných vzťahoch pri všetkých právnych a praktických dôvodoch týkajúcich sa záležitostí azylu. Za týchto okolností tento protokol následne stanovuje, že žiadosť o azyl podanú štátnym príslušníkom členského štátu je možné v inom členskom štáte zohľadniť alebo vyhlásiť za prípustnú iba za veľmi prísnych podmienok stanovených v protokole.

136. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na druhú a tretiu otázku v tom zmysle, že povinnosť vykladať nariadenie č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, bráni uplatňovaniu

60 — Pokiaľ ide o zásadu efektivity, pozri rozsudky z 8. júla 2010, Bulicke, C-246/09, Zb. s. I-7003, bod 25, z 2. februára 2008, Kempter, C-2/06, Zb. s. I-411, bod 57, zo 7. júla 2007, van der Weerd a i., C-222/05 až C-225/05, Zb. s. I-4233, bod 28, a z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 43.

nevyvrátiteľnej domnienky, podľa ktorej členský štát, ktorý je primárne zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl, bude dodržiavať základné práva žiadateľa o azyl podľa práva EÚ a všetky minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85. Na druhej strane členské štáty môžu pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 vychádzať z vyvrátiteľnej domnienky, že ľudské práva a základné práva žiadateľa o azyl budú v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť o azyl, dodržané.

rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci K.R.S. v. Spojené kráľovstvo⁶¹ malo zrejme veľký význam pre jeho návrh na začatie prejudiciálneho konania. Európsky súd pre ľudské práva mal v uvedenom rozhodnutí rozhodnúť o sťažnosti podľa EDLP, ktorú podal iránsky štátny príslušník, ktorý mal byť odovzdaný zo Spojeného kráľovstva do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003. Iránsky žiadateľ o azyl sa domnieval, že odsun do Grécka by bol v rozpore s článkom 3 EDLP. Vo svojom rozhodnutí z 2. decembra 2008 Európsky súd pre ľudské práva zamietol túto sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

C — Piata otázka: Vzťah medzi ochranou žiadateľov o azyl podľa Charty základných práv a ich ochranou podľa EDLP

137. Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či články 1, 18 a 47 Charty základných práv priznávajú žiadateľom o azyl, ktorí majú byť odovzdaní do iného členského štátu v súlade s nariadením č. 343/2003, širší rozsah ochrany ako článok 3 EDLP.

139. V čase podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd teda čelil otázke, ako má zohľadniť rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci K.R.S. v. Spojené kráľovstvo. Bolo potrebné objasniť, či stanovisko, ktoré zaujal Európsky súd pre ľudské práva, že odovzdanie iránskeho žiadateľa o azyl do Grécka neporušuje článok 3 EDLP, bráni v prípade, o aký ide v konaní vo veci samej, konštatovaniu o porušení článkov 1, 18 a 47 Charty základných práv.

140. Ako som už uviedla, Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku

138. Hoci vnútroštátny súd výslovne neskúmal právne okolnosti tejto otázky,

61 — Už citované v poznámke pod čiarou 58.

z 21. januára 2011 vo veci *M.S.S. v. Belgicko a Grécko*⁶², čiže po podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ďalej rozvinul svoju judikatúru a konštatoval, že odovzdanie žiadateľa o azyl z Belgicka do Grécka podľa nariadenia č. 343/2003 predstavuje porušenie článku 3 EDLP a článku 13 v spojení s článkom 3 EDLP zo strany Belgicka.

dvor má objasniť vzťah medzi článkami 3 a 13 EDLP a relevantnými ustanoveniami Charty základných práv⁶³ a spôsob, akým judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva o (ne) zlučiteľnosti odovzdávania žiadateľov o azyl do Grécka s EDLP ovplyvňuje súdne preskúmanie zlučiteľnosti takého odovzdávania s Chartou základných práv.

141. Vzhľadom na tento vývoj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa vnútroštátny súd už nemusí primárne zaoberať otázkou, za akých okolností by odovzdanie žiadateľov o azyl do Grécka mohlo naprieť rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *K.R.S. v. Spojené kráľovstvo* viesť ku konštatovaniu o porušení základných práv týchto žiadateľov o azyl zakotvených v Charte, ale skôr otázkou, či vzhľadom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *M.S.S. v. Belgicko a Grécko* možno odovzdanie žiadateľov o azyl do Grécka ešte vôbec považovať za zlučiteľné s Chartou.

143. Pri zodpovedaní týchto otázok je potrebné zohľadniť článok 52 ods. 3 Charty základných práv. Podľa tohto ustanovenia práva obsiahnuté v Charte, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, majú rovnaký zmysel a rozsah ako zodpovedajúce práva stanovené v EDLP. V článku 52 ods. 3 Charty základných práv je tiež výslovne stanovené, že toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo EÚ priznávalo širší rozsah ochrany.

142. Za týchto okolností je preto potrebné vykladať piatu otázku v tom zmysle, že Súdny

63 — Článkom 3 a 13 EDLP zodpovedá článok 4 a článok 47 ods. 1 Charty základných práv. Vo vysvetlivkách k článku 4 sa uvádza, že právo v článku 4 je právom zaručeným v článku 3 EDLP, ktorý má rovnaké znenie, a preto má v zmysle článku 52 ods. 3 Charty rovnaký význam a rovnaký rozsah ako EDLP. Vo vysvetlivkách k článku 47 ods. 1 je uvedené, že toto ustanovenie je založené na článku 13 EDLP, avšak poskytuje rozsiahlejšiu ochranu, keďže zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

62 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 3.

144. Vo vysvetlivkách k článku 52 ods. 3 Charty základných práv je zdôraznené, že toto ustanovenie má zabezpečiť potrebnú súdržnosť medzi Chartou a EDLP. Podľa vysvetliviek je potrebné vykladať tento odkaz nielen ako odkaz na znenie EDLP a jeho protokoly, ale aj na objasnenie zmyslu a rozsahu zaručených práv v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Tým však nie je narušená autonómia práva EÚ a Súdneho dvora.

ods. 3 Charty základných práv treba vykladať v podstate ako dynamický odkaz, ktorý v zásade zahŕňa judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.⁶⁵

145. Podľa článku 52 ods. 3 Charty základných práv musí byť preto zabezpečené, aby ochrana zaručená Chartou v oblastiach, v ktorých sa ustanovenia Charty prekrývajú so zárukami podľa EDLP, nebola nižšia ako ochrana poskytovaná EDLP. Keďže ochrana, ktorú poskytuje EDLP, sa sústavne vyvíja vzhľadom na jeho výklad Európskym súdom pre ľudské práva,⁶⁴ odkaz na EDLP uvedený v článku 52

146. V tejto súvislosti treba mať na zreteli, že rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva v podstate vždy predstavujú súdne rozhodnutia vydané v konkrétnych veciach, a nie samotné pravidlá EDLP, a preto by bolo nesprávne považovať judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v súvislosti s uplatňovaním Charty za zdroj výkladu s neobmedzenou platnosťou.⁶⁶ Toto konštatovanie prirodzene nemôže skresľovať skutočnosť, že judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva patrí v súvislosti s výkladom Charty základných práv osobitný a mimoriadne veľký

64 — Európsky súd pre ľudské práva v ustálenej judikatúre potvrdil, že EDLP sa má vykladať ako „živý nástroj“; pozri rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 25. apríla 1978, Tyler v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5856/72, bod 31, a zo 16. decembra 1999, v. v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 24888/94, bod 72.

65 — Pozri tiež v tejto súvislosti RENGELING, H.-W., SZCZEKALLA, P.: *Grundrechte in der Europäischen Union*. Köln 2004, bod 468, ktorí poukazujú na to, že článok 52 ods. 3 Charty základných práv vnáša do rozvoja základných práv EÚ veľkú mieru dynamiky. NAUMANN, K.: Art. 52 Abs. 3 GrCh zwischen Kohärenz des europäischen Grundrechtsschutzes und Autonomie des Unionsrechts. In: *EuR*, 2008, s. 424, poukazuje na to, že bez zohľadnenia judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno v nijakom prípade zistiť zmysel a rozsah práv podľa EDLP a že len dynamický odkaz môže zabrániť vzájomnému vzdalovaniu sa judikatúry Súdneho dvora a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

66 — Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Poiares Maduro 9. septembra 2008 vo veci Elgafaji, C-465/07 (rozsudok zo 17. februára 2009, Zb. s. I-921), bod 23.

význam, a preto sa musí pri výklade Charty brať do úvahy.⁶⁷

147. Toto stanovisko potvrdzuje judikatúra Súdneho dvora, ktorý pri výklade ustanovení Charty základných práv systematicky zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa relevantných ustanovení EDLP.⁶⁸

148. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na piatu otázku v tom zmysle, že podľa článku 52 ods. 3 Charty základných práv musí byť zabezpečené, aby ochrana zaručená Chartou v oblastiach, v ktorých sa

ustanovenia Charty prekrývajú s ustanoveniami EDLP, nebola nižšia ako ochrana poskytovaná EDLP. Keďže miera a rozsah ochrany poskytovanej EDLP bol objasnený v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, tejto judikatúre patrí v súvislosti s výkladom relevantných ustanovení Charty základných práv Súdny dvor osobitný a mimoriadne veľký význam.

D — Šiesta otázka: *Súdne preskúmanie dodržiavania Ženevského dohovoru a EDLP v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003*

67 — Pozri tiež v tejto súvislosti von DANWITZ, T.: Art. 52. In: TETTINGER, P., STERN, K. (ed.): *Europäische Grundrechtecharta*. München 2006, bod 57 a nasl., ktorý na jednej strane zdôrazňuje, že Charta základných práv nepriaznivo Európskemu súdu pre ľudské práva vylučnú právomoc týkajúcu sa výkladu relevantných práv, ale na druhej strane pripúšťa, že Súdny dvor je viazaný výkladom práv podľa EDLP zo strany Európskeho súdu pre ľudské práva, keďže nemôže poskytovať nižšiu mieru ochrany, akú zaručuje Európsky súd pre ľudské práva. Pozri tiež LENAERTS, K., de SMIJTER, E.: *The Charter and the Role of the European Courts*. In: *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2001, s. 90, 99, ktorí zrejme uznávajú, že Súdny dvor je povinný rešpektovať a prijať relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

68 — Pozri najnovšie rozsudok z 9. novembra 2010, Volker a Markus Schecke, C-92/09 a C-93/09, Zb. s. I-11063, bod 43 a nasl. Pozri tiež rozsudok Elgafaji, už citovaný v poznámke pod čiarou 66, bod 44, v ktorom Súdny dvor v rámci odôvodnenia zdôraznil, že výklad relevantných ustanovení smernice 2004/83 podaný v tomto rozsudku je úplne zlučiteľný s EDLP, vrátane judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 3 EDLP. V rozsudku z 5. októbra 2010, McB, C-400/10 PPU, Zb. s. I-8965, bod 53, Súdny dvor v súvislosti s článkom 7 Charty základných práv výslovne konštatoval, že tomuto ustanoveniu treba priznať rovnaký zmysel a rovnaký rozsah pôsobnosti ako článku 8 ods. 1 EDLP, *tak ako bol vyložený v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva*.

149. Svojou šiestou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či je ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého musia súdy pri preskúmaní uplatňovania nariadenia č. 343/2003 vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že štát, ktorý je primárne zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl, je bezpečnou krajinou, v ktorom žiadateľom o azyl nehrozí vyhostenie do prenasledujúceho štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom alebo s EDLP, zlučiteľné s článkom 47 Charty základných práv.

150. Na zodpovedanie tejto otázky najprv preskúmam vzťah medzi právami žiadateľov o azyl podľa článku 47 Charty základných práv a nebezpečenstvom vyhostenia do prenasledujúceho štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom a s EDLP a ktoré môže vzniknúť v prípade odovzdania žiadateľov o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný. Na základe týchto úvah následne odpoviem na šiestu otázku položenú vnútroštátnym súdom.

1. Článok 47 ods. 1 Charty základných práv a nebezpečenstvo porušenia Ženevského dohovoru alebo EDLP po odovzdaní žiadateľa o azyl podľa nariadenia č. 343/2003

151. Podľa článku 47 ods. 1 Charty základných práv každý, koho práva a slobody zaručené právom Európskej únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom Európskej únie.

152. Základnou podmienkou uplatniteľnosti článku 47 Charty základných práv teda je, že práva a slobody zaručené právom Európskej únie boli porušené. Za týchto okolností môže porušenie Ženevského dohovoru alebo EDLP

viest k vzniku práva na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 ods. 1 Charty základných práv iba v prípade, ak toto porušenie treba tiež považovať za porušenie práv a slobôd zaručených právom Európskej únie.

153. Hoci porušenie Ženevského dohovoru alebo EDLP v súvislosti s odovzdaním žiadateľa o azyl do členského štátu, v ktorom existuje vážne nebezpečenstvo jeho vyhostenia do prenasledujúceho štátu, je potrebné *de iure* prísne odlíšiť od akéhokoľvek súvisiaceho porušenia práva EÚ, v takom prípade spravidla existuje *de facto* paralela medzi porušením Ženevského dohovoru alebo EDLP a porušením práva EÚ.

154. Pri posudzovaní otázky, či je odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, v ktorom existuje vážne nebezpečenstvo jeho vyhostenia do iného štátu v rozpore so Ženevským dohovorom, v súlade s právom EÚ, je potrebné prihliadať na článok 18 Charty základných práv, podľa ktorého právo na azyl má byť zaručené s náležitým zreteľom na pravidlá Ženevského dohovoru.⁶⁹ Na základe tohto výslovného odkazu na Ženevský dohovor

69 — Pozri bod 114 a nasl. týchto návrhov.

článok 18 Charty základných práv priznáva utečencom, ktorí podali žiadosť o azyl, ochranu pred odovzdaním, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom.⁷⁰ Odovzdanie utečenca do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť o azyl, je teda nezlučiteľné s Chartou základných práv, ak v tomto členskom štáte existuje vážne nebezpečenstvo priameho alebo nepriameho vyhostenia do prenasledujúceho štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom.

podľa EDLP týkajúce sa odovzdania žiadateľov o azyl medzi členskými štátmi vo svojom rozsudku M.S.S. v. Belgicko a Grécko. Rozhodol, že odsunom žiadateľa o azyl do prestupnej krajiny, ktorá je tiež zmluvnou stranou, nie je dotknutá zodpovednosť odovzdávajúceho štátu a že tento štát je v súlade s článkom 3 EDLP povinný neodsunúť osobu, ak boli preukázané vážne dôvody, ktoré odôvodňujú záver, že v prípade odovzdania dotknutej osoby do prestupnej krajiny by jej hrozilo skutočné nebezpečenstvo odovzdania do iného štátu v rozpore s článkom 3.⁷²

155. Pri posudzovaní otázky, či je odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, v ktorom existuje vážne nebezpečenstvo jeho vyhostenia do tretej krajiny v rozpore EDLP, v súlade s právom EÚ, treba zohľadniť zásadu stanovenú v článku 52 ods. 3 Charty základných práv, podľa ktorej úroveň ochrany práv zakotvených v Charte nesmie byť nižšia ako záruky podľa EDLP.⁷¹

156. V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva naposledy objasnil záruky

157. Vzhľadom na článok 52 ods. 3 Charty základných práv by v prípade, ak by odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003, porušovalo článok 3 EDLP z dôvodu nebezpečenstva nepriameho vyhostenia alebo vrátenia, spravidla došlo aj k porušeniu Charty základných práv. V tejto súvislosti prichádza do úvahy najmä porušenie základných práv žiadateľa o azyl zakotvených v článku 1, článku 4 a článku 19 ods. 2 Charty.⁷³

70 — K odkazu na Ženevský dohovor v článku 18 Charty základných práv pozri BERNSDORFF, N. in MEYER, J. (ed.): *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*. 3. vydanie. Baden-Baden 2011, článok 18, bod 10; WOLLENSCHLÄGER, M. in HESELHAUS, S., NOWAK, C. (ed.): *Handbuch der Europäischen Grundrechte*. München 2006, § 16, bod 32; JOCHUM, G. in TETTINGER, P., STERN, K. (ed.): *Europäische Grundrechtecharta*. München 2006, článok 18, bod 6.

71 — Pozri bod 143 a nasl. týchto návrhov.

72 — Rozsudok M.S.S. v. Belgicko a Grécko, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 342.

73 — Pokiaľ ide o otázku, či sa články 1 a 4 a článok 19 ods. 2 Charty základných práv uplatňujú nezávisle od seba v prípade odovzdania žiadateľa o azyl do členského štátu, ktoré je nezlučiteľné s týmito ustanoveniami, pozri vyššie uvedené poznámky pod čiarou 44 a 46.

158. Vzhľadom na vyššie uvedené treba súhrnne skonštatovať, že odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003, je spravidla nezlučiteľné s právom EÚ, ak je žiadateľ o azyl v tomto členskom štáte vystavený vážnemu nebezpečenstvu vyhostenia do prenasledujúceho štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom alebo s EDLP. Ak je odovzdanie žiadateľa o azyl v rozpore s právom EÚ, použije sa článok 47 Charty základných práv.

2. Nezlučiteľnosť nevyvrátiteľnej právnej domnienky, že žiadateľ o azyl nebude v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný, vystavený nebezpečenstvu vyhostenia do iného štátu, ktoré je nezlučiteľné so Ženevským dohovorom a s EDLP, s článkom 47 Charty základných práv

159. Podľa článku 47 ods. 1 Charty základných práv každý, koho práva a slobody zaručené právom Európskej únie sú porušené, má právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom na preskúmanie tohto porušenia. Keďže účelom tohto prostriedku nápravy je objasniť, či boli práva alebo slobody, ktoré sú zaručené právom Európskej únie, skutočne porušené, toto právo na účinný prostriedok nápravy

vzniká už okamihom podania odôvodnenej sťažnosti týkajúcej sa tohto porušenia.⁷⁴

160. Konkrétne procesná forma účinného prostriedku nápravy v zmysle článku 47 Charty základných práv je do veľkej miery ponechaná na členské štáty. Táto miera voľnej úvahy, ktorou disponujú členské štáty, je však obmedzená požiadavkou, aby bola vždy zaručená účinnosť prostriedku nápravy. V tejto súvislosti treba mať tiež na zreteli, že podľa článku 52 ods. 1 Charty akékoľvek obmedzenie výkonu práva na účinný prostriedok nápravy musí byť ustanovené zákonom⁷⁵ a rešpektovať podstatu tohto práva a zásadu proporcionality.

161. Minimálny obsah práva na účinný prostriedok nápravy zahŕňa požiadavku, aby prostriedok nápravy poskytnutý oprávnenej

74 — Pozri JARASS, D.: c. d., článok 47, bod 11; ALBER, S. in TETTINGER, P., STERN, K. (ed.): *Europäische Grundrechtecharta*. München 2006, článok 47, bod 25; NOWAK, C.: c. d., § 51 bod 32. Pozri tiež ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa článku 13 EDLP, podľa ktorej sa právo na účinný prostriedok nápravy zakotvený v tomto článku uplatní, ak existuje odôvodnená sťažnosť pre porušenie EDLP. Pozri rozsudok M.S.S. v. Belgicko a Grécko, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 288, a rozsudok z 26. októbra 2000, Kudła v. Poľsko, sťažnosť č. 30210/96, bod 157.

75 — Vzhľadom na toto zákonné ohraničenie obmedzení základných práv musia byť obmedzenia práv zakotvených v Charte základných práv ustanovené buď normotvorcom EÚ, alebo vnútroštátnym zákonodarcom. V prípade obmedzenia základného práva vo vnútroštátnom právnom poriadku však treba toto zákonné ohraničenie vykladať široko, v dôsledku čoho – s osobitným zreteľom na rôzne právne tradície členských štátov – môže tiež zahŕňať obvyčajové právo alebo sudcovské právo; pozri JARASS, D.: c. d., článok 52, bod 28; BOROWSKY, D.: c. d., článok 52, bod 20.

osobe spĺňal zásadu efektivity.⁷⁶ Podľa tejto zásady výkon práv priznaných právom EÚ nesmie byť prakticky znemožnený alebo neprimerane sťažený.⁷⁷

162. Z týchto úvah týkajúcich sa podstaty a minimálneho obsahu práva na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 Charty základných práv podľa môjho názoru priamo vyplýva, že ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého musia súdy pri svojom preskúmaní odovzdania žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa nariadenia č. 343/2003, vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že tento členský štát nevyhostí žiadateľa o azyl do iného štátu v rozpore s EDLP alebo Ženevským dohovorom, je nezlučiteľné s článkom 47 Charty základných práv.

163. V tomto smere je rozhodujúce, že takáto domnienka neprimerane sťažuje, či

76 — K úlohe zásady efektivity pri uplatňovaní článku 47 Charty základných práv pozri ALBER, S.: c. d., článok 47, bod 34; JARASS, D.: Bedeutung der EU-Rechtsschutzgewährleistung für nationale und EU-Gerichte. In: *NJW*, 2011, s. 1393, 1395. Pozri tiež ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa článku 13 EDLP, podľa ktorej sa právo na účinný prostriedok nápravy zakotvené v tomto článku musí vykladať v tom zmysle, že prostriedok nápravy musí byť dostupný oprávnenej osobe tak v praxi, ako aj podľa práva, pričom príslušný vnútroštátny orgán musí mať možnosť zaoberať sa podstatou príslušnej sťažnosti týkajúcej sa Dohovoru a poskytnúť primeranú nápravu. Pozri rozsudok *M.S.S. v. Belgicko a Grécko*, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 290 a nasl..

77 — Pozri judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 60.

dokonca *de facto* bráni súdnemu preskúmaniu nebezpečenstva reťazového odsunu do prenasledujúceho štátu, ktorý je nezlučiteľný s Chartou základných práv. Bolo by totiž z logického hľadiska ťažko pochopiteľné, ak by vnútroštátny súd odmietol nebezpečenstvo reťazového odsunu do prenasledujúceho štátu z hľadiska EDLP a Ženevského dohovoru, ale uznal by obsahovo totožné nebezpečenstvo reťazového odsunu do prenasledujúceho štátu z hľadiska Charty základných práv. Z tohto dôvodu je sporná nevyvrátiteľná domnienka, podľa ktorej členský štát, ktorý je primárne zodpovedný, nevyhostí žiadateľa o azyl do prenasledujúceho štátu v rozpore s EDLP a Ženevským dohovorom, nezlučiteľná s článkom 47 Charty základných práv.

164. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na šiestu otázku v tom zmysle, že ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého musia súdy pri posudzovaní otázky, či žiadateľ o azyl môže byť v súlade so zákonom odovzdaný do iného členského štátu podľa nariadenia č. 343/2003, vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že tento členský štát je bezpečnou krajinou, v ktorej žiadatelia o azyl nie sú vystavení nebezpečenstvu vyhodenia do prenasledujúceho štátu, ktoré je v rozpore so Ženevským dohovorom alebo s EDLP, je nezlučiteľné s článkom 47 Charty základných práv.

E — *Siedma otázka*

republiku, ľahko odpovedať záporne.⁷⁸ Tomuto záveru nasvedčuje analýza znenia Protokolu č. 30 s osobitným zreteľom na jeho odôvodnenia.

165. Svojou siedmou otázkou vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby objasnil obsah a pôsobnosť Protokolu (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo pripojeného k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či ustanovenia Charty základných práv, ktoré sú relevantné pre predjednávanú vec, môžu mať vzhľadom na tento protokol v právnom poriadku Spojeného kráľovstva neobmedzený účinok.

168. Podľa článku 1 ods. 1 Protokolu č. 30 Chartou sa nerozširuje možnosť Súdneho dvora Európskej únie, ani iného súdu či súdneho orgánu Poľska alebo Spojeného kráľovstva, aby určil, či sú zákony, iné právne predpisy či administratívne ustanovenia, postupy alebo konanie Poľska alebo Spojeného kráľovstva v súlade so základnými právami, slobodami a zásadami, ktoré opätovne potvrdzuje.

166. Touto otázkou chce vnútroštátny súd teda zistiť, či a ak áno, do akej miery možno Protokol č. 30 považovať za vylúčenie uplatňovania Charty základných práv pre Spojené kráľovstvo a Poľskú republiku.

169. Zo znenia článku 1 ods. 1 Protokolu č. 30 je preto zrejmé, že Charta základných práv nemá za následok presun právomocí na úkor Spojeného kráľovstva alebo Poľska, ani rozšírenie pôsobnosti práva EÚ nad rámec právomocí Európskej únie stanovených v Zmluvách. Článok 1 ods. 1 Protokolu č. 30 teda iba opätovne potvrdzuje normatívny obsah článku 51 Charty základných práv, ktorého cieľom je zabrániť práve takému rozšíreniu

167. Podľa môjho názoru možno na otázku, či sa má Protokol č. 30 považovať za všeobecné vylúčenie uplatňovania Charty základných práv pre Spojené kráľovstvo a Poľskú

78 — Pozri tiež House of Lords – European Union Committee: *The Treaty of Lisbon: an impact assessment*. Volume I: Report (10th Report of Session 2007-08), <http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/ld200708/ldselect/ldselect/62/62.pdf>, body 5.87 a 5.103. Pozri tiež PERNICE, I.: *The Treaty of Lisbon and Fundamental Rights*. In: GRILLER, S., ZILLER, J. (ed.): *The Lisbon Treaty. EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty?* Wien 2008, s. 235, 245.

právomocí EÚ alebo pôsobnosti práva EÚ.⁷⁹ Článok 1 ods. 1 protokolu preto v zásade nespochybňuje platnosť Charty základných práv pre Spojené kráľovstvo a pre Poľsko.⁸⁰

potvrdenie normatívneho obsahu článku 51 Charty základných práv, cieľom článku 1 ods. 2 Protokolu č. 30 je zjavne objasniť platnosť jednotlivých ustanovení Charty v právnych poriadkoch Spojeného kráľovstva a Poľska. Podľa článku 1 ods. 2 Protokolu č. 30 žiadne ustanovenie hlavy IV Charty nevytvára práva, ktorých je možné sa súdne domáhať, uplatniteľné v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve okrem prípadov, keď sú tieto práva ustanovené v ich vnútroštátnych právnych predpisoch.

170. Toto stanovisko potvrdzujú odôvodnenia protokolu, ktoré viacnásobne potvrdzujú zásadnú platnosť Charty základných práv v poľskom a anglickom právnom poriadku.⁸¹ Napríklad tretie odôvodnenie stanovuje, že podľa článku 6 ZEÚ majú súdy Poľska a Spojeného kráľovstva *uplatňovať a vykladať* Chartu striktne v súlade s vysvetlivkami uvedenými v danom článku. Ôsme a deviate odôvodnenie odkazuje na želanie Poľska a Spojeného kráľovstva objasniť *niektoré aspekty uplatňovania Charty a uplatňovanie Charty v súvislosti so zákonmi a správnymi opatreniami Poľska a Spojeného kráľovstva*.

171. Kým článok 1 ods. 1 Protokolu č. 30 nespochybňuje platnosť Charty základných práv, ale mal by sa považovať iba za výslovné

172. Článok 1 ods. 2 Protokolu č. 30 sa týka sociálnych základných práv a zásad, ktoré sú zoskupené v hlave IV Charty základných práv (články 27 až 38). Táto hlava s názvom „Solidarita“ sa považuje za jednu z najkontroverzejších oblastí vo vývoji Charty. Sporná bola nielen základná otázka, či by sociálne práva a zásady mali byť začlenené do Charty, ale tiež otázka, koľko sociálnych práv by sa malo do nej zahrnúť, ako by mali byť podrobne usporiadané, do akej miery by mali byť záväzné a či by mali byť označené ako základné práva alebo ako zásady.⁸²

79 — Pozri bod 71 a nasl. týchto návrhov. Pozri tiež CRAIG, P.: *The Lisbon Treaty*. Oxford 2010, s. 239; PERNICE, I.: c. d., s. 246 a nasl..

80 — Pozri tiež House of Lords – European Union Committee: c. d., bod 5.103 pism. a); DOUGAN, M.: *The Treaty of Lisbon 2007: winning minds, not hearts*. In: *CMLR*, 2008, s. 617, 669. Pozri tiež CRAIG, P.: c. d., s. 239, ktorý v tejto súvislosti správne uvádza, že článok 1 ods. 2 Protokolu č. 30 by bol bezvýznamný, ak by článok 1 ods. 1 tohto protokolu obsahoval všeobecné vylúčenie uplatňovania Charty.

81 — Pozri House of Lords – European Union Committee: c. d., bod 5.102.

82 — Pozri RIEDEL, E. in MEYER, J. (ed.): *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*. 3. vydanie. Baden-Baden 2011, pred hlavou IV, bod 7 a nasl..

173. Konštatovaním, že hlava IV Charty základných práv nevytvára práva, ktorých sa možno súdne domáhať, uplatniteľné v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve, článok 1 ods. 2 Protokolu č. 30 po prvé opätovne potvrdzuje zásadu stanovenú v článku 51 ods. 1 Charty, že Charta nevytvára práva, ktorých sa možno súdne domáhať, vo vzťahoch medzi jednotlivcami. Článok 1 ods. 2 Protokolu č. 30 však zrejme tiež vylučuje odvodenie nových práv a oprávnení EÚ z článkov 27 až 38 Charty základných práv, na ktoré by sa oprávnené osoby mohli odvolávať voči Spojenému kráľovstvu alebo voči Poľsku.⁸³

174. Vzhľadom na to, že základné práva, ktoré sú v prejednávanej veci sporné, nepatria medzi sociálne základné práva a zásady uvedené v hlave IV Charty základných práv, sa však na tomto mieste netreba podrobnejšie zaoberať otázkou presnej platnosti a pôsobnosti článku 1 ods. 2 Protokolu č. 30. Stačí poukázať na desiate odôvodnenie Protokolu č. 30, podľa ktorého odkazy v tomto protokole na vykonávanie konkrétnych ustanovení Charty sa striktné uplatňujú bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie iných ustanovení Charty.

83 — Pozri House of Lords – European Union Committee: c. d., bod 5.103 písm. b), ktorý zastáva názor, že článok 1 ods. 2 Protokolu bráni Súdnu dvoru, aby pri výklade jednotlivých „práv“ podľa hlavy IV konštatoval, že tieto „práva“ predstavujú právne vymožiiteľné práva, ktorých sa možno domáhať voči Spojenému kráľovstvu.

175. Článok 2 Protokolu č. 30 napokon stanovuje, že ak ustanovenie Charty odkazuje na vnútroštátne právne predpisy a postupy, toto ustanovenie sa v Poľsku alebo Spojenom kráľovstve uplatňuje len v rozsahu, v akom sa práva či zásady, ktoré obsahuje, uznávajú v právnych predpisoch či postupoch Poľska alebo Spojeného kráľovstva.

176. Vzhľadom na vyššie uvedené odôvodnenia nemožno z článku 2 Protokolu č. 30 vyvodit' všeobecné vylúčenie uplatňovania Charty základných práv pre Spojené kráľovstvo a Poľskú republiku. Okrem toho článok 2 Protokolu č. 30 sa vzťahuje len na ustanovenia Charty základných práv, ktoré odkazujú na vnútroštátne právne predpisy a postupy.⁸⁴ V prípade ustanovení Charty, ktoré sú relevantné v prejednávanej veci, to nie je tak.

177. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na siedmu otázku v tom zmysle, že z výkladu Protokolu č. 30 nevyplývajú nijaké zistenia, ktoré by mohli spochybniť platnosť ustanovení Charty základných práv, ktoré sú relevantné v prejednávanej veci, pre Spojené kráľovstvo.

84 — Pozri tiež DOUGAN, M.: c. d., s. 670; House of Lords – European Union Committee: c. d., bod 5.103 písm. c); PERNICE, I.: c. d., s. 248 a nasl..

VII — Návrh

178. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Court of Appeal of England and Wales, takto:

1. Rozhodnutie prijaté členským štátom podľa článku 3 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúceho kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov o tom, či posúdi žiadosť o azyl, ktorá nepatrí do jeho zodpovednosti podľa kritérií stanovených v kapitole III nariadenia, predstavuje na účely článku 51 ods. 1 Charty základných práv opatrenie, ktorým sa vykonáva právo Európskej únie.

2. Členský štát, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl, je povinný vykonať svoje právo posúdiť túto žiadosť o azyl podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003, pokiaľ by odovzdanie do členského štátu, ktorý je primárne zodpovedný podľa článku 3 ods. 1 v spojení s ustanoveniami uvedenými v kapitole III nariadenia č. 343/2003, spôsobilo žiadateľovi o azyl vážne nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv zakotvených v Charte základných práv. Na druhej strane vážne nebezpečenstvo porušenia jednotlivých ustanovení smernice Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl, smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany a smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca v primárne zodpovednom členskom štáte, ktoré zároveň nepredstavuje porušenie základných práv žiadateľa o azyl, ktorý má byť odovzdaný, zakotvených v Charte základných práv, nepostačuje na vznik

povinnosti odovzdávajúceho členského štátu vykonať právo sám prevziať zodpovednosť za posúdenie podľa článku 3 ods. 2 nariadenia č. 343/2003.

3. Povinnosť vykladať nariadenie č. 343/2003 spôsobom, ktorý je v súlade so základnými právami, bráni uplatňovaniu nevyvrátiteľnej domnienky, podľa ktorej členský štát, ktorý je primárne zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl, bude dodržiavať základné práva žiadateľa o azyl podľa práva Európskej únie a všetky minimálne normy stanovené v smerniciach 2003/9, 2004/83 a 2005/85. Na druhej strane členské štáty môžu pri uplatňovaní nariadenia č. 343/2003 vychádzať z vyvrátiteľnej domnienky, že ľudské práva a základné práva žiadateľa o azyl budú v členskom štáte, ktorý je primárne zodpovedný za jeho žiadosť o azyl, dodržané.
4. Podľa článku 52 ods. 3 Charty základných práv musí byť zabezpečené, aby ochrana zaručená Chartou v oblastiach, v ktorých sa ustanovenia Charty prekrývajú s ustanoveniami Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP), nebola nižšia ako ochrana poskytovaná EDLP. Keďže miera a rozsah ochrany poskytovanej EDLP bol objasnený v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, tejto judikatúre patrí v súvislosti s výkladom relevantných ustanovení Charty základných práv Súdny dvor osobitný a mimoriadne veľký význam.
5. Ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého musia súdy pri posudzovaní otázky, či žiadateľ o azyl môže byť v súlade so zákonom odovzdaný do iného členského štátu podľa nariadenia č. 343/2003, vychádzať z nevyvrátiteľnej domnienky, že tento členský štát je bezpečnou krajinou, v ktorej žiadatelia o azyl nie sú vystavení nebezpečenstvu vyhodenia do prenasledujúceho štátu, ktoré je

v rozpore so Ženevským dohovorom alebo s EDLP, je nezlučiteľné s článkom 47 Charty základných práv.

6. Z výkladu Protokolu (č. 30) o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie na Poľsko a Spojené kráľovstvo nevyplynuli nijaké zistenia, ktoré by mohli spochybniť platnosť ustanovení Charty základných práv, ktoré sú relevantné v prejednávanej veci, pre Spojené kráľovstvo.